

PREPOVED PRO- TI RUDARSKI ORGANIZACIJI

TAKO JE OROŽJE PODJET-
NIKOV.

Podjetniki so prelomili pogodbo.

Charleston, W. Va. — "Kadar premogovniški podjetniki ne morejo nikamor, tedaj se zatečejo na sodišče po sodnijsko prepoved," je dejal neki rudar, ki je komentiral dogodke na premogovniškem polju v Zgodnji Virginiji. "Ako bi bili premogovniški podjetniki količkaj pravični in bi jih ne obvladovala strast po vedno večjem dobičku, bi sedli z zastopniki rudarjev k mizi in se kot možje pogovorili glede spornih točk. Bilo bi seveda drugače, ako bi se rudarji in drugi delavci v tej državi zavedali svoje politične moči. Organizirali bi se kot razred in politična moč delavcev bi se kmalu občutila v javnem življenju."

Tako je govoril rudar, ko se je raznesla vest, da je zvezni sodnik George W. McClintic izdal trajno sodnijsko prepoved proti organizaciji rudarjev, njenim odbornikom in članom, drugi rudarji so ga pa poslušali.

Ta sodnijska prepoved je bila izdana v zaščito skoraj vsake premogovniške kompanije, ki se nahaja v pasu južno od reke Kanawha in se razteza skoraj do državne meje na jugu. Za to sodnijsko prepoved je zaprosilo 309 premogovniških kompanij.

Sodnik je v svoji razsodbi rekel, da se je organizacija U. M. W. nepostavno združila in spletala, da dobi kontrolo nad vsemi delavci v Združenih državah, ki so zaposleni pri proizvodnji premoga.

V 7. MESECIH JE BILO ZAJE- TIH 238 TIHOTAPSKIH LADIJ.

Washington, D. C. — Obrežna straža je ušla v sedmih mesecih 238 tihotapskih ladij, ki so prevažale opojne pijače. Arretiranih je bilo približno 400 oseb. Obrežna straža je zgrubila štiri ladije in tri stražnike. Opojne pijače, ki so bile zajete, so vredne okrog deset milijonov dolarjev.

Tihotapci pa kljub temu še niso oplašeni. Preveč dobička nosi tihotapstvo z opojnimi pijačami in zaseben žganje in ladije so tanje malenkost.

BANČNI ROPARJI NISO SA- MO V CHICAGU.

Excelsior, Minn. — Štirje roparji so oropali državno banko Minnetonka v Excelsiorju. Rop je bil izvršen opoldne in tolovaji so odnesli petnajst tisoč dolarjev.

Rock Island, Ill. — Pet roparjev je oropalo uradnika Chicago in Northwestern železnice za \$2.500. Tri osamljenice so prijeli, dva pa še iščejo.

Huntington, W. Va. — Dva maskirana roparja sta oropala Guaydottovo državno banko za \$7.000. Petnajst uslužbencev sta zaprla v varnostno shrambo.

BLAZNO POČETJE.

Bangor, Me. — Rudolph Roehle se je odpeljal po reki v čolnu iz platna na potovanje okoli sveta. Plul bo najprevo do New Yorka in nato okoli sveta. Čoln je 20 čevljev dolg, ima jadra in majhen motor.

Komunisti napadli Ludendorffa.

Breslau, Nemčija, 19. okt. — Velika množica komunistov je večer popoldne obkolila generala Ludendorffa, voditelja bavarskih fašistov, ko je po končanem zborovanju nacionalistov prišel pred kolodvor. Policija je intervenirala in Ludendorff je odšel zdravo kožo.

Progled dnevni dogodkov

AMERIKA.

Nova sodnijska prepoved proti rudarjem v West Virginiji.

Mellonova ideja o dohodninskem davku.

Zvezni direktor poroča o boljših delavskih razmerah.

Bitka med tihotapci na ulici. Sneženi viharji na severozapadu.

PO SVETU.

Nove homatije za velesile na Kitajskem.

Panamski policaji, ki niso hoteli streljati na delavce, odslovljeni.

Agitacija za škandinavsko republiko.

Pet oseb ubitih v političnem konfliktu v Mehiki.

Nove homatije v Panami; "šišanje" policije

Vlada je odslavila več ko polovico policajev, ki niso hoteli streljati na delavce.

Panama City, Panama, 19.

okt. — Chiari, predsednik republike Paname, je včeraj odredil drastično reorganiziranje policije. Večina častnikov in več ko polovica policajev bo odslovljenih. Vlada smatra, da policija ni izvršila svoje dolžnosti v teku krvavih izredov pred enim tednom. Policijske čete so bile večidel pasivne in niso hotele streljati na demonstrante kot je bilo ukazano; le majhno število policistov se je držalo povelja.

Chiari dolži policijo, da je prepojena s komunističnim duhom.

Policija je edina oborožena sila v Panami. V Panamskem mestu, ki šteje 66.000 prebivalcev je 600 policajev.

Ameriške oblasti v kanalski coni so sporazumno s panamsko vlado zaključile, da bataljon ameriških vojakov ostane v Panamskem mestu toliko časa, dokler se pride mir med hišnimi posestniki in delavsko organizacijo. Predsednik Chiari je včeraj pozval posestnike, stanovnike in delavsko zvezo, naj imenujejo po dva delegata v svrhu rešitve spornega vprašanja. Stanovniki so odgovorili, da ne pošljejo delegatov, ker ne zaupajo nikomur drugim kot svojim voditeljem, ti pa so v zaporu. Nato je delavska zveza imenovala štiri delegate. V preiskavi o stanovanjskem problemu sodelujejo tudi Američani.

Pet ubitih v politični osveti v Mehiki.

Mexico City, 19. okt. — Pred vladno palačo v Monterreyju, glavnem mestu države Nuevo Leon, je bila včeraj uprizorjena krvava drama ravno v trenutku, ko je imel biti upeljan novi guverner Siller, ki ima nadomestiti odstavljene guvernerja Gonzaleza. Ko se je novi guverner pripeljal v spremstvu svojih prijateljev in velike množice pred palačo, so počili strelji. Gonzalesovi pristaši so streljali. Sillerjevi pristaši so hitro odgovorili z revolverji. Ko se je po nekaj minutah razkldil dim je ležalo na tleh pet mrtičev in večje število ranjenih. Ubila sta bila dva državna poslanca, profesor na državnem kolegiju, vodja Sillerjeve voilne kampanje in še eden političar.

Fašisti napadli franconškega žurnalista.

Locarno, Švica, 19. okt. — Italijanski fašisti so tukaj napadli in ranili franconškega časnikarkega poročevalca Henri Bardera, katerega so obkolili, da je razžalil Mussolinija. Barde je v pariškem listu "L'Oeuvre" ostro kritiziral politiko fašistov. Napad je skali splošno navdušenje, ki vlada v Locarnu že od petka, ko je bil podpisan garancijski pakt.

MELLONOVA IDEJA O DAV- KIH NI NOVA

OD MALIH DOHODKOV SE
NAJ PLAČUJE, KOT OD
VELIKIH.

Demokratje pa niso zadovoljni z njegovo idejo.

Washington, D. C. — Zakladniški tajnik Andrew Mellon meni, da državljeni, ki imajo majhne dohodke, ravnotako plačujejo dohodninske davke kot državljani z velikimi dohodki. On primerja v tem oziru vlado s prodajalnimi, v katerih je vse na prodaj po pet in deset centov. Izjavil je, da nikakor ni zadovoljen, da bi bile vse osebe, ki imajo pet tisoč dolarjev ali manj na leto dohodkov, oproščene dohodninskega davka.

Demokratje se pa ne strinjajo z njim. Tudi nekateri republikanci so nasprotnega mnenja. Opozicija pravi, da naj bodo oproščeni dohodninskega davka vsi do pet tisoč dolarjev letnih dohodkov.

Opozicija meni, ako se lahko popusti davek onim, ki imajo več ko pet tisoč dolarjev dohodkov, je še toliko lažje oprostiti davka osebe, ki imajo do pet tisoč dolarjev dohodkov.

Andrew Mellon spada med najbolj bogate ljudi v Ameriki. Torej ni nič presenetljivega, ako se poteguje, da se napravi davčni popust za one, ki imajo velike dohodke in se v krog davkoplačevalcev pritegnejo tudi oni, ki imajo manjše dohodke.

Ze sedanje diskusije o znižanju dohodninskega davka obetajo zelo živahne debate v prihodnjem kongresu. Zato bodo razprave v kongresu zelo živahne o dohodninskem davku, ko pride ta predmet na dnevni red. In nihče se ne bo čudil, ako bo Mellon slišal precej trde besedo, ko bodo opozicionci reševali njegova priporočila.

SLOVENSKI FARMAR Z ZA- PADA V CHICAGU.

Chicago, Ill. — V uredništvu se je mudil farmar Louis Mezek iz Montane, kjer lastuje 720 akrov obsegačo farmo. V klavniče je pripeljal 53 glav živine. Ta živina je bila naložena v dveh železniških vozovih. Stroški za prevoz, krmo in drugo so znašali iz Montane in dokler ni bila živina prodana \$426.58. Njemu je ostalo čistega \$2.567.79.

Ogledal si je dvorano, tiarkarno S. N. P. J. in nanj je poslopje s svojo opremo napravilo ugoden vtis.

ŠKANDAL V DES MOINESU.

Des Moines, Ia. — Državni nadzorniki poročajo, da se je izgubilo 137 jetnikov med mestno ječo in ječo okraja Polk. Izkazilo se je tudi \$140.000, ki predstavljajo denarne globe, ki bi jih morali plačati oboje.

Poročilo pravi, da so zapiski v takem stanju, da se o 588 oboje ne ve, ali so kdaj odslužili en dan zaporne kazni ali pa plačali en cent denarne globe.

Ruski vojni komisar je bolan.

Moskva, 19. okt. — Mihael Frunze, vojni komisar, ki je nasledil Trockija, leži nevarno bolan v Kremli. Operacija je neizogibna. Kakor Trockij tako je tudi Frunze delal 15 do 18 ur dnevno v vojnem komisariatu.

Polet iz Londona v Tokio.

London, 19. okt. — Japonska letalca, major Abe in pilot Kavači, ki sta izvršila polet iz Tokija v Moskvo in sta zadnji teden dospela iz Moskve v London, sta se danes dvignila v zrak na povratku v Tokio.

Preobrai na Kitajskem; Čangtsolin izgublja moč

Revolucionarna stranka je zopet na krmilu v Šangaju. Carinska konferenca z velesilami je v nevarnosti.

Šangaj, 19. okt. — Položaj na Kitajskem se je zopet izpremenil. Beg mandžurskih čet iz Šangaja in okupacija mesta po čelnganskem tučunu Sun Čuanfangu pomeni, da je moč mandžurskega diktatorja Čang Tsolina začela padati in kitajski revolucionarni elementi prihajajo ponovno na površje. Čang je hotel potlačiti radikalne težnje delavskih in dijaških organizacij ter podpira program velesil za carinsko konferenco in smerne reforme. Nasprotno je čekiangski poveljnik Sun proti konferenci z velesilami, dokler nima Kitajska enakih pravic kot velesile.

Delavske in dijaške radikalne organizacije so podprale Suna kot velikega branitelja ljudstva in revolucionarja. Tujezemski krogi so v skrbeh, da pridejo novi civilni konflikti, ki onemogočijo carinsko konferenco.

Bitka med tihotapci je divjala na ulici

Pokali so samokresi in tekla je kri. — Napadalcu so čakali v ulici. — Tihotapci nočejo izdati napadalcev.

Chicago, Ill. — Na meji Chicago, tam na Eden in devetdeseti cesti in eno miljo zapadno od Western Ave., je prišlo do krvave bitke med dvema sovražnima tihotapskima tolpama. Pokali so samokresi in puške, tekla je tudi kri. Kolikor je znano policiji, je med ranjenimi edini Tommy O'Donnell, zelo razglašen član O'Donnellove gänge za razpečanje opojnih pijač. Po glavi ga je oprasnila krogla in mu otrgala nekaj kože.

"Mi vemo, kdo je to storil in vam ne bomo povedali," so odgovorili O'Donnellovi, ko je policija hotela izvedeti imena napadalcev.

"Mi izravnamo take stvari sami," je bil nadaljni in odločen odgovor.

Tommy, njegov brat Edward "Spike" O'Donnell in William Bartel, o katerem pravijo, da je "Spike" avak, so se peljali v avtu zapadno po Eden in devetdeseti cesti, ko so napadali skriti za visokim plevelom pričeli nepričakovano streljati.

"Umazani gadje," je rekel Tommy, "oddali so na nas štiri-deset krogel, ampak tudi mi smo imeli svoje samokrese in takoj pri rokah, pa smo jih tudi popoprli dobro."

Napadalcu so bili štirje. Svoje avto so tako skrili, da jih O'Donnellovi ni videli, dokler niso pripeljali do njih. Napad na bitko je vršen brez svarsila in bitka je trajala nekaj časa po cesti, ko sta oba avta drvela proti zapadu. Čudno je, da je samo ena krogla zadela O'Donnellove, kajti O'Donnell avto je preluknjal kot rešeto. V njem so velike in majhne luknje.

Jasno je, da sta brata O'Donnell zaznamovana od tihotapcev, da morata umreti. Minilo še ni 14 dni, ko je "Spike" O'Donnell bil zadet v peto, ko je govoril z nekim policajem. Walter O'Donnell, tretji brat, je bil pred nekaj časa ustreljen v Evergreen Parku, ki se nahaja blizu tam, kjer se je zdaj vršila bitka.

"Spike" je vozil, ko se je izvršil napad. Dal je motorju gazolin, da je ubežal napadalcem. Njegova spremljevalca sta pa legla na tla in odgovarjala na strele napadalcev.

Ali želiš znati pravilno pisati čitat angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matiča S. N. P. J.

ZOPET NAM POJEJO O PRO- SPERITETI

Delavske razmere gredo na bolje, pravi direktor zveznega uposlovalnega biroja v Chicagu. Raje je vedno več dela v objezerskih državah.

Chicago, Ill. — Barney Cohen, direktor čikaške podružnice zveznega uposlovalnega biroja je te dni objavil ročnato aliko industrijskega položaja v petih državah ob Velikih jezerih, to je v Michiganu, Illinoisu, Wisconsinu, Indiani in Ohiju.

Cohen pravi, da so v septembru prvič po petih mesecih začele industrije pobirati neizučene, to je navadne delavce s ceste. Zadnje spomlad in poletje je čikaški biro beležil veliko število brezposelnih v kategoriji navadnih delavcev. To število zdaj stalno pada, poroča direktor Cohen. Največ dela je po njegovem mnenju v jeklnah, premogovnikih in pri gradnji cest.

Tukaj slede glavni izčrпки iz poročila, za katerega je odgovoren Barney Cohen:

Illinois kaže velik napredek v neprestanem uposlovanju delavcev v jeklarskih tovarnah in premogovnikih. Nove in stare avtomobilске ceste tudi pobirajo delavce iz armade brezposelnih v velikem številu.

Indiana napreduje v gradnji cest in naraščajoči produkciji v tovarnah. Indianapolis je na boljem. Jeklarne v Garyju, Whitingu, East Chicagu in Indiana Harborju obratujejo v polnem številu, toda ne še s polno paro. V Kokumu je toliko dela, da bo dosti delavcev uposlenih prihodnje tri mesece.

Uposlovanje raste tudi v Wisconsinu. Iz velikih mest prihajajo zahteve po izučeni delavci in v Racinu primanjkuje navadnih delavcev. V Racinu obratujejo vse tovarne s polno paro, tovarna za motorje in kompanija za kavčukaste pnevmatike (rubber tires) pa obratuje s čezčasom.

V Michiganu so se razmere izboljšale v vseh industrijah, posebno pa v avtomobilski. Iz okrožja bakrenih rudnikov v Houghton okraju poročajo o pomankanju rudarjev. (Tam vedno manjka rudarjev, ker je plača tako nesramno nizka, da pošten rudar sploh noče delati v dotičnih krajih.)

Ravno tako v državi Ohio. V Youngtownu, Clevelandu, Cincinnatiju, Columbusu, Daytonu, Akronu, Cantonu, Mansfieldu, Springfieldu, Lorainu in Limi se množijo uposlovanje delavcev.

BANDITI ODNESELI \$45.000.

Chicago. — Drzen rop so izvršili štirje moški v soboto popoldne v pisarni tovarne International Harvester Co. v Pullmanu. Roparji so se pripeljali v avtu in prišli v pisarno ravno v trenutku, ko so uradniki družbe pripravili denar za izplačevanje delavcev. Šestnajst uslužbencev je bilo v pisarni. Banditje so vzele, da morajo vsi leči na tla z obrazom navzdol, vzeli so denar s mize, s katerim so napolnili vrečo in naglo odšli. Odnesli so okrog \$45.000. Kompanijski čuvaji so streljali za njimi, toda avto je hitro izginil. Družba je razpisala \$5000 nagrade za ujetje roparjev.

Sladkorni baroni imajo preveč sladkorja.

Havana, Kuba, 19. okt. — Zveza sladkornih plantažnikov je sklenila, da letos požanje le 75 odstotkov sladkornega trsa, ostali pridelek pa prepusti uničenju iz razloga, ker imajo lastniki plantaž preveč starega sladkorja v zalogi. Od lanskega pridelka je na Kubi še več ko milijon ton sladkorja.

Agitacija na Danskem za škandinavsko republiko

Islandski pesnik Gunnarson je predložil načrt za Združene škandinavske države.

Kopenhagen, 19. okt. — Gunnar Gunnarson, največji islandski pesnik, je včeraj na javnem shodu predložil načrt za ustanovitev Združenih škandinavskih držav. Po njegove mnenju se naj združijo Danaka, Švedaka, Norveška, Finaka in Islandija v republiko Škandinavijo po zgledu ameriških Združenih držav z eno centralno vlado, zbornico in predsednikom, ki ga izvoli ljudstvo.

Gunnarsonov načrt in govor je povzročil tukaj veliko senzacijo. Pesnik je dejal, da njegov načrt podpirajo odlični mošje vseh škandinavskih držav. Naznačil je, da se v to svrhu vrši cela vrsta propagandnih shodov v Kopenhagnu, Oslu, Stockholm in Helsingforsu. Gunnarson je prepričan, da se njegova ideja uresniči v petih letih.

ZIMA NA ZAPADU.

St. Paul, Minn. — Po vsej Minnesoti je v nedeljo padlo štiri palce snega. Divjal je hud snežen vihar, v katerem so tri osebe našle smrt v Red Wingu.

Des Moines, Iowa. — Iowa je pokrila sneg in temperatura je padla za 10 stopinj. Enako je v Nebraska.

Rock Springs, Wyo. — Tu je prava zima. Temperatura je padla pod ničlo.

MOLIL JE VSO NOČ PRED EKSEKUCIJO.

Chicago, Ill. — O Frank Lancianu, ki je umoril žensko, a katero je živel, poročajo, da je njo spal zadnje noč, preden so ga obesili. Vlegel se je ob enajstih zvečer, toda spal ni, ampak je sedel na postelji in prebral ročni večer. Na vesala sta ga spremlila rev. Ernst od rimsko-katoliške cerkve sv. Petra in rev. John od rimsko-katoliške cerkve sv. Marije.

Naga umetnost dovoljena v Nemčiji.

Berlin, 19. okt. — Pruska vlada je odobrila filme z nagimi ženskami, ki predstavljajo umetnost. Dolgo časa je trajal boj glede vprašanja, da li je nagota v umetnosti kulturna ali nemoralna. Pristaši katoliške stranke so zahtevali, da se sestro vsi filmi, ki kažejo nage ženske. Končno je zmagala struja, ki smatra, da nagota v svrhu umetnosti ni nemoralna.

IZ PRIMORJA

Brezposelen vliom v barkovljanski poštni urad. Tatovi, katerih nikoli ne manjka v Trstu, so se te dni spravili nad poštni urad v Barkovljah, hoteč ga opleniti. Štirje izurjeni vliomci so vliomili večna vrata poštnega poslopja ter so se srečno prišli do poštnih vrat, kjer jih je presenetil — poveljnik barkovljanskih orožnikov, brigadir Garrova. Tatovi so se videvali njega brž spustili v beg, pustili pa so vliomilsko orodje. Orožniški brigadir pa tudi ni bil len, ter je tekel za tatovi. Vjel je enega, ki se piše Valerij Marsich in je 32 let star ter dober znanec tržaške policije.

Premeščenje železničarjev v južne kraje se je že pričelo. Te dni je moralo ostaviti Juljsko Krajino okoli 160 starejših železničarjev, katere je žel, uprava premeštila v Bologno, Catanio in slične kraje.

Kaznovana Medana. V Medani (Brda) je ponoči izginila z obične hiše italijanska zastava, o kateri se ne ve, kdo jo je ukradel. Ker ni bilo mogoče izslediti storilca in ga kaznovati, je morala delati pokoro cela medanska občina, ki je nabrala 700 lir za nakup nove zastave, katero je moral blagosloviti domač župnik Milanič v navzočnosti številnih fašistov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisati se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z urednikom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepanju n. pr. (Sept. 30-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

FANATIKOM SO SE Vendar MALO ZAPRLA VRATA.

Odkar je bila sprejeta Volsteadova postava, so si prohibicijoniški fanatiki domisljali, da je bil preklican četrti amendment k ustavi Združenih držav, ki se glasi:

Pravo osebnosti in hišne varnosti se ne sme kršiti z neopravičenimi osebnimi in hišnimi preiskavami in z zaseganjem listin ter drugih stvari; zaporno povelje se sme izdati le na podlagi morebitnega utemeljenega razloga, mora se zapriseči in natančno se mora navesti prostor, ki ima biti preiskan, kakor tudi oseba, ki se ima prijeti, in stvari, ki se zasežejo.

Ta amendment je tako jasno spisan, da se ne da tolmačiti na razne načine. Prav jasno pove, da kadar žele oblastveni organi preiskati hišo, morajo imeti zapriseženo povelje. To povelje izda sodnik in zapriseči ga mora oseba, ki dolži državljana, katerega hiša naj se preišče, da ima na gotovem prostoru skrite po postavi prepovedane reči, bodisi listine ali kaj drugega.

Prohibicijoniški fanatiki se pa v nekaterih državah Unije ne ozirajo na ta amendment in nastopajo, kakor da tega amendmenta ni ustavi. Posebno radi šikanirajo državljane, ki niso angleškega izvora, ker si domisljajo, da jih lahko preganjajo in šikanirajo, ker ne razumejo dobro ameriškega jezika. Dogodilo se je, da so oblastveni organi udrili v hišo, ko moža ni bilo doma. In če se je žena upirala preiskavi, so jo pretepli. Ponekod so prišli z zapornimi povelji, ki so jih zaprisegli prohibicijoniški fanatiki, ki niso mogli niti izgovoriti imena državljana, katerega hiša, naj bi bila preiskana. In če niso našli ničesar, so hitro podtaknili steklenico žganja, ker so se bali, da prizadeti proti njim nastopi na sodišču. Slišale so se tožbe od raznih državljanov, da so bili okrađeni za denar in druge vrednosti pri hišnih preiskavah, ki so jih prirejali prohibicijoniški fanatiki na nepostaven način.

Taki dogodki so povzročili, da je bila Volsteadova postava še bolj obsovana med ljudstvom.

Precej državljanov je protestiralo na nižjih sodiščih proti nelegalnim hišnim preiskavam. Nekateri sodniki so ta protest vpoštevali, drugi ga niso in so obsodili državljane, akoravno so bili dokazi pridobljeni na nepostaven način. Nekaj časa je izgledalo, kakor da so državljani prepuščeni peščici prohibicijoniških fanatikov na milost in nemilost, kajti v mnogih krajih so te fanatike podpirali še klanovci, ki živijo v domisljiji, da smejo oni uveljavljati Volsteadovo postavo na ta način, da sami prelomijo druge postavbe. V mnogih občinah je prišlo celo do streljanja in ubojev.

Upajmo, da se zdaj obrne na bolje. Zvezni agentje so v brooklynski hiši zaplenili kositerno škatljico kokaina. Šli so v hišo in se niso toliko potrudili, da bi preje izposlovali zaporno povelje. V hišo so vdrli proti volji hišnega gospodarja in brez sodnijskega zapornega povelja, ki opravičuje do hišne preiskave. Gospodar je bil obsojen na podlagi Harrisonovega protinarkotičnega zakona v ječo. Ta gospodar se pa ni vdal mirno v svojo usodo, ampak je gnal stvar pred najvišje sodišče, ki ga je oprostilo.

Najvišje sodišče je pronašlo, da četrti amendment še postoji in da štiti pravično osumljene in nedolžne osebe, izjema je le v posebnih slučajih glede aretacije. Državna in zvezna najvišja sodišča še niso do danes potrdila, da se smejo vršiti hišne preiskave brez zapriseženega zapornega povelja.

Ta zadnji odlok najvišjega sodišča bo mogoče nekoliko ohladil prohibicijoniške fanatike, ki na nepostaven način šikanirajo in preganjajo državljane, mogoče pa tudi ne. Nekateri fanatiki si pač domisljajo, da so več kot ustava, postavbe in sodišča.

Državljan, ki so preganjani od takih fanatikov na nepostaven način, store dobro, ako jih primejo na sodišču za odškodnino. Kadar bodo taki fanatiki obsojeni na plačilo odškodnine, tedaj se bodo fanatiki najbolj hitro prepričali, da so ustava, postavbe in sodišča še nekaj več kot njih fanatizem. Ljudstvo je dozdaj že dosti trpelo zaradi prohibicijoniških fanatikov, zato naj enkrat fanatiki občutijo, da ni dobro za tiste, ki kršijo postavbe.

William Penn

Dne 14. oktobra pred 281 leti se je v Londonu na Angleškem rodil William Penn, ustanovitelj velike države, ki nosi ime po njem — Pennsylvania. Bil je sin admirala Sir William Penna. Ko je študiral v Oxfordu, je imel priliko poslušati pridigo nekega kvakerja, z imenom Lee. Resno razpoloženi mladenič je bil tako prevzet, da se je oklenil kvakerskega veroizpovedanja. Po kratkem potovanju po Evropi je sam postal kvakerski pridigar in se zapletel v teološke spore tedanje dobe. Kot nepriladnik tedanje državne (episkopalne) cerkve, je trpel mnogo zatiranja in bil večkrat v zaporu. Skoraj vse svoje življenje je pač trpel radi verskega zatiranja. Na angleškem dvoru je rabil svoj vpliv, da izposluje izpuščenje članov svoje sekte iz zapora. Leta 1677 je obiskal Holandsko v verske svrhe, kakor tudi porensko dolino, od koder se je kasneje začelo izseljevati mnogo ljudi v Pennsylvanijo. O tem potovanju je spisal jako interesantno knjigo. Ko se je povrnil na Angleško, je našel, da se je versko zatiranje nepriladnikov državne cerkve (non-konformistov) še bolj podostrilo. Njegov položaj, bogatstvo in nadarjenost mu je dajala precej vpliva na dvoru, dočim so se tam njegovim kvakerskim običajem in preprostosti dobrodušno smejali. Ta svoj vpliv je nadalje rabil, da pomaga trpečim sobratom in da propoveduje versko strpnost. Postal je polemični pisatelj in bil kot tak jako plodovit.

L. 1680 mu je prišlo na um, da bi ustanovil kvakersko kolonijo v Ameriki. Njegov oče je bil posodil kralju vsote denarja, ki so znašale do 16,000 funtov. Penn je namreč izrazil namen, da hoče ustanoviti krščansko deželo, kjer naj njegovi miroljubni kvakerji najdejo pokoj od večnega zatiranja. Pogodba je bila sklenjena dne 4. marca 1681. Po tej pogodbi je Penn postal guverner in lastnik pokrajine, ki naj se zove Pennsylvania (sylvia po latinaki gozd, torej pennova gozdna pokrajina). Ta Pennova dežela ni bila veliko manjša od cele Angleške. Penn je dobil pravico, da sme prodati zemljo komurkoli in kakor sam hoče. Bil je vpravičen ustanovitelj vladni režim, napraviti zakone, imenovati sodnike in uradnike, iztirjati davke itd.; kralj si je pridržal le pravico "veta". Penn je odposlal svojega zastopnika, da nadzira organizacijo te kolonije. Čim so naseljenci začeli prihajati, je Penn izdal ustavo, po kateri naj se kolonija ravna. Odpravljena je bila pravica prvorojenstva (primogenitura), odpravljena je bila smrtna kazen, sodišča so postala pristopna za vse in prepovedano je bilo zapiranje (kvakerjem njihova vera prepoveduje prisego). Vsi oni, ki izjavijo, da verujejo v Kristusa, smejo biti izvoljeni za javne urade in vsi oni, ki verujejo v Boga, smejo uživati versko svobodo.

Dne 27. oktobra je Penn sam prišel v Ameriko in se izkrcal pri New Castle. Proslavljena pogodba Penna z Indijanci je bila sklenjena bržkone v jeseni tistega leta. Pomudil se je dve leti v Pennsylvaniji in se med tem shajal z novimi indijanskimi plemeni, kupoval zemljišča, utrjeval prijateljstvo z Indijanci, poravnal spore itd. L. 1684 se je vrnil na Angleško z namenom, da privede nazaj v Ameriko svojo družino.

L. 1688 je vdrugič šel v Holandsko in Nemško. Uspeh teh potovanj je bil začetek velikega priseljevanja Nemcev v Pennsylvanijo tekom prvih let osemnajstega stoletja. Nasledniki teh prvotnih nemških naseljencev v Pennsylvaniji še danes tupatam rabijo v domači govorici poleg angleščine neko pokvarjeno nemško narečje — Pennsylvania Dutch. Tudi precej čeških protestantov se je tedaj priselilo v Pennsylvanijo — takozvani Moravski bratje, ki so ustanovili tri naselbine v Pennsylvaniji, Bethlehem, Litice (Lititz) in Nazareth.

Ko sta zavladata na Angleškem kralj William in kraljica Mary, je bil William Penn zaprt v ječo kot prijatelj izgnanega kralja Janeza in se je potem moral poskrivati tri leta. Tekom te dobe mu je bila odvzeta oblast nad Pennsylvanijo in predana

Bajamini Fletcher iz New Yorka, ki ni prav nič simpatiziral s kolonijo. Končno pa je Penn prišel zopet v milost in mu je bila povrnjena oblast. L. 1699 se je končno uresničila njegova želja po izselitvi v Ameriko skupaj s svojo družino. Dve nadaljnj leti je vladal nad Pennsylvanijo. L. 1701 je nastalo gibanje na Angleškem, ki je stremelo za tem, da se vse privatno-lastne kolonije anektirajo za krono. Penn je tedaj zopet odpotoval na Angleško, da brani svojo kolonijo. Pred svojim odhodom je podal koloniji novo ustavo, pod katero je ista uspevala 75 let do revolucije, in je izdal čarter mestu Philadelphia.

Tekom nadaljnjih desetih let je bilo Pennovo življenje napolnjeno s težavami in razčaranji zlasti radi nesposobnosti od njegovega imenovanega upravitelja kolonije. Zapletel se je v finančne težave, dokler ni bil ves njegov interes v kolonijo hipotekiran. Prišel je v zapor za dolžnike, iz katerega se je rešil le potem prispevkov svojih prijateljev. L. 1710 so se razmere v koloniji zboljšale, njegovi prijatelji so prišli do oblasti in kolonisti so začeli uvaževati njegovo poštenost. Umrl je v starosti 74 let, dne 30. junija 1718. — F. L. I. S.

Klerus in delavec

V zadnjem času se trudijo klerikalci na vse pretege, da popolnoma vprežejo v svoj voz delavstvo. Prireajo razne "socialne šole", "delavske dneve" in kongrese. Drže jim moralne pridige, da ne smejo preveč gledati na pridobitev materialnih dobrin na zemlji, da se morajo odreči materialističnemu razrednemu boju, da morajo skrbeti za nebeško plačilo po smrti. Skromno govorjenje klerikalcev o kapitalisti in moralni poduki delavstvu se množe v tej meri, kakor narašča vedno bolj beda delavstva in potreba revolucionarne boja proti ubožanju. Klerikalci sede v raznih bankah in zato hočejo prepričati delavce, da so kapitalisti na koncu vseh koncev neke vrste angeli, in da so grešniki — oni, ki spodbujajo delavce na "materialistični" razredni boj proti temu redu, ki je vendar ustvarjen po volji božji.

To odgovarja njihovemu načelu: Dajte cesarju, kar je cesarjevega, ali kakor se je izrazil nekoč škof Henle v Regensburgu: "Kdor je hlapec, naj ostane hlapec" in nato je še pristavil: "Vsakdo naj izvršuje svojo dolžnost v svojem stanu. Zato naj bo tudi kot suženj cel, popolen suženj."

To je osnovno stališče duhovništva napram delavstvu. Seveda pa uporabljajo klerikalci razna druga taktična sredstva za pridobitev delavcev na svoj stran. Kadar se jim zazdi iz strankarskih osirom potreben "kulturni boj", kaplani zelo navdušeno in bojvito govorijo proti "poganakemu" in "liberalnemu", "materialističnemu" kapitalizmu. So pa seveda odločno proti vsakemu resnemu boju delavcev ne samo proti katoliškim, temveč tudi proti "poganakim" kapitalistom.

Kajti po klerikalnih nazorih velja za delavca: "V potu svoje obraza si služi svoj kruh!" Kapitalist naj pa seveda uživa sadove tega dela.

Klerikalci obožujejo papeža Leona kot zelo socialnega človeka. Ta je dejal: "Nebo in pekel naj se združita proti stranki o nih ljudi, ki se imenujejo s različnimi imeni in s skoro barbar-skimi imeni: socialisti, komunisti ali nihilisti, kajti ti — kakor pravi božja beseda — omadežujejo meso, zaničujejo oblast in skrunijo čast". Kar se pa tiče rešitve socialnega vprašanja, pravi Leon XIII., katerega spisal so za klerikalce kot nekaj drugi sveti evangelij, sledeče: "Pri vseh poskusih za odpravo sedanjih socialne bede moramo ohraniti načelo, da je privatna lastnina sveta in nedotakljiva." S tem je dobila kapitalistična nagrabljena lastnina svoj papeški blagoslov. Delavcem pa pravi isti "socialni" Leon XIII.:

"Opravljaj popolnoma in zvesto svojo dolovno dolžnost, svojim gospodarjem ne škodaj niti na imetju niti na osebi, v obrambi svojih pravic se vzdrži vsakega nasilstva in v nobenem slučaju ne seji upora, ter se ne vešči s slabimi ljudmi, ki te navdajajo s varljivimi nadami."

Vodil iz Jugoslavije

Umrli je 7. okt. bivši voditelj SLS dr. Ivan Sušteršič. Zdravil se je nekaj časa v Radečah, a bolezen se je tako poslabšala, da se je moral vrniti v Ljubljano, kjer je v bolnišnici podlegel.

Razkol v SLS. V klerikalni stranki že precej časa vre. Na eni strani obstoja velika napetost med vodilnimi krogi SLS in krščansko-socialno strujo, ki se čuti povsod zapostavljena, na drugi strani pa obstoja med klerikalnimi volilci splošna nezadovoljnost s politiko vodstva stranke, ki je dosedaj rodila samo negativne uspehe. V krščansko-socialni struji se že nekaj časa resno razpravlja o odcepitvi od oficijelne SLS in o osnovanju samostojne politične organizacije. Tudi pri običajnih volitvah, zlasti v Ljubljani, nameravajo krščanski socialci nastopiti samostojno proti SLS. Pa tudi med duhovščino samo vre. Mnogi ugledni duhovniki priznavajo, da je oficijelna politika SLS zlorabo vere in cerkve interesom vere in ugledu duhovščine silno škodovala, narodu pa ni nič koristila. V krogih kranjske duhovščine se razpravlja o tem, da naj bi dr. Korošec kot načelnik SLS odstopil. Kandidata za to mesto sta baje dr. Kulovec in dr. Hohnjec. Kakor se čuje, ima odstopiti tudi tajnik SLS kaplan g. Gabrovšek, ki je postal glavi pri ljubljanskih klerikalnih zelo nepriljubljen radi svoje samovoljnosti. Močna opozicija se pojavlja tudi med klerikalnimi akademiki proti poslovanju politikom v klerikalni stranki, ki so znali v svojih rokah združiti razna upravna mesta z bogatimi dohodki in ki mlade klerikalne inteligente potiskajo povsod v stran ter jim ne dovolijo, da bi prišli do besede. Že spomnili so bili katoliški akademiki poslali vodstvu SLS obširno spomenico o svojih željah. Ker pa je klerikalna akademska menza popolnoma odvisna od nekaterih klerikalnih poslovnih politikov, ki imajo tudi prvo in zadnjo besedo v klerikalnem akademskem domu in v vseh klerikalnih denarnih podjetjih, je bil dijaški pokret dosedaj zadušen. Ni izključeno, da bomo že v bližnji bodočnosti doživeli zanimive izpremembe v vodstvu klerikalne stranke. Dr. Korošec prireja sedaj sestanke duhovnikov, da bi preprečil grozečo "revolucijo", a značilno je, da so ti sestanki zelo slabo obiskani. Tako se je na pr. 1. oktobra v Novem mestu velik del duhovščine naravnost demonstrativno absentiral.

Smrt ruskega generala. Na zagrebški kliniki je umrl ruski general David Konstantinovič, star 64 let.

Primorje v filmu. Zveza kopališč in letovišč na Sušaku je zelo agilno društvo in se neprenehoma trudi, da bi uvrstila pritek tujcev v naše lepe primorske kraje, katerim je tujski promet potreben že iz ekonomskih ozirrov. Nedavno je društvo sklenilo pogodbo z družbo "International Film-Konzern Chyzer Badenwelt" iz Koelna na Nemškem, ki je izjavila, da je pripravljena napraviti posnetke primorskih krajev. S filmiranjem je družba že začela. Posnetje se vrši po dogovorjenem načrtu in osebe je podjetja spremljata direktor filmske družbe Becher in tajnik Zveze kopališč in letovišč dr. Dobrič. Dolej so operaterji posneli Crikvenico in Selce, v kratkem pridejo na vrsto še ostali kraji: Novi, Rab, Krk in Sušak. Stroške za film krije Zveza kopališč na Jadranu. Film se bo predvajal v Nemčiji, Avstriji in na Madžarskem, kjer je za naše kraje največ zanimanja.

Drugi film Primorja, ki je bil tudi pred časom napravljen po navodilih Zveze kopališč in letovišč, se predvaja sedaj na Češkoslovaškem. Uprava zgoraj imenovanega konzerna se je poleg tega odločila, da napravi film, ki bo prikazoval naše Primorje od Sušaka do Ulcinja. Ta film bo koloriran in bo prikazoval krasote in posebnosti našega Jadrana. Nekateri pokrajinske slike namerava družba uporabiti tudi za prizore v svojih filmih iz družabnega življenja. Tako prodira Primorje s svojimi krasotami polagoma med tujce, ki sigurno ne bodo ostali ravnodušni napram mikavnim slikam na platnu ter si jih bodo skušali ogledati tudi v naravi.

Kontra iz Chisholma

Conjen: K. T. B. Ni vem ali smo predalec od Chicaga ali vzrok to, ker je tukaj že zim da tvoji žarki nimajo dovolj moči na Chisholmu. Lepo te prosim, posveti, kadar bo jasn da v gornje prostore našega "K. T. B. iz Chisholma" in pošli im na onih delegatov, katere so konvencije apodili, ker so sam trikrat izpregovorili. Kam revčki hočemo podati, kje prijteljev lakati? Da s konvencij so nas apodili, so na Chisholmu sklenili. Pozdrav vsem bivšim delegatom in delegatijam. Tenebriga, Chisholm, Minn.

Filozofija starega Šojca. Stari Šojec je filozofiral: "P vih deset let v Ameriki sem republikanec, drugih deset let sem bil demokrat, zadnjih deset pa nisem nič. Bil bi že socialist, a bojim se, da socialisti bodo pravično delili. Imam t lote, dve hiši in ženo. Ako bod socialisti tako delili, da jaz n kaj izgubim, tedaj naj vrag vzme vse socialiste. Če pa bodo tko delili, da jaz še dobim nek polg tega, kar že imam, potem pravim: Bog živi vse socialiste in še komuniste povrh!"

Dobre novice iz Jugoslavije. (Petdeset centov dam za vsako!)

Se malo o Trunkovih živalcah. Tristo Darwinov! (Ta je bil gorka). Torej tristo Darwinov Trunk se rešuje vprašanje živalskega človeka, oziroma človeškega živala. Človek je žival (po telesu in čutnih nagonih) in ni živa (po duhu). Žival živi kot žival, človek pa mora živeti kot človek. Kriz je pač, da ljudje, katere moralisti Trunkove vrste tak radi popolnoma izločili iz narave in jih postavili v svet, ki je sanzase in absolutno odrezan od živalskega sveta, da ti ljudje, ki so vrhunskega človeka na najvišji stopnji civilizacije, so še vedno živali, ako ali še bolj brutalni. Nočejo živeti kot ljudje, ki imajo odgovornost pred Bogom!

Kljub temu je človek visoko nad živalmi. Razvoj ga je dvignil in ga dvigne še višje. Žival človeku — podedovani instinkti — propada, izginja bolj in bolj. Čim bolj bo človek manj žival, in bolj človeški, tembolj bo razumeval, da je bila tista doba, ko je malikoval sam sebi, najne srečnejša doba njegovega rodu.

Človek ni več žival — je pa še vedno bližje živalstvu kot praviemu človeštvu! Je še vedno bližje divjaštvu kot pravi civilizaciji.

Morska burja je začela te dni pihati v Trstu in je zahtevala tudi nekaj žrtev. Dosegla je brzino do sto kilometrov na uro. V Škedenju pri Trstu je poškodovala 52-letnega težaka Andreja Uršiča. Vrgla mu je na glavo več desk. V prosti luki Duca d'Aosta je burja prevrnila dvovprežen voz in kotljaz Vouk si je pri tem zlomil desno nogo. Težke poškodbe je zadobila tudi šivilja Elvira Dobrila, katero je veter vrzel ob kampaniti tlak, da se je ranila na obrazu. Smrtna neureča se je pripetila radi burje šiletnemu vozniku Francu Lisjaku. Vozil je po nabrežju Saura veliko oder. Zapihal je in oder se je zvrnil nanj ter ga ranil do smrti. Poleg tega so morali sprejeti v tržaško bolnišnico še deset oseb, katerim je prizadela burja več ali manj opazne poškodbe. Zgodaj je začelo nagajati letokanje jesenske vreme!

K. T. B.

ZARKOMET

Guncaj se, duša! Zadnji teden smo se v Chicagu moško zavrli, stisnili usta in doli boginji Justici, kar njene. Mogočnega republikanskega šerifa, ki zapira ljudi, zaprli za mesec dni in glavnemu ječarju smo dali štiri mesece njegove lastne medicine. Pa ni več pravice! Poleg tega smo obešili enega Italijana, ki je bil žensko. Se je pravica! Prilagodimo leto obesimo dva Poljaki Italijane in dva zamorec Zločinov mora biti konec! Pravica zahteva, da ljudje, ki "broke" na vsem, morajo biti kaznovani z vso strogostjo, vso strogostjo! Hear ye!

Kontra iz Chisholma.

Conjen: K. T. B. Ni vem ali smo predalec od Chicaga ali vzrok to, ker je tukaj že zim da tvoji žarki nimajo dovolj moči na Chisholmu. Lepo te prosim, posveti, kadar bo jasn da v gornje prostore našega "K. T. B. iz Chisholma" in pošli im na onih delegatov, katere so konvencije apodili, ker so sam trikrat izpregovorili. Kam revčki hočemo podati, kje prijteljev lakati? Da s konvencij so nas apodili, so na Chisholmu sklenili. Pozdrav vsem bivšim delegatom in delegatijam. Tenebriga, Chisholm, Minn.

Filozofija starega Šojca.

Stari Šojec je filozofiral: "P vih deset let v Ameriki sem republikanec, drugih deset let sem bil demokrat, zadnjih deset pa nisem nič. Bil bi že socialist, a bojim se, da socialisti bodo pravično delili. Imam t lote, dve hiši in ženo. Ako bod socialisti tako delili, da jaz n kaj izgubim, tedaj naj vrag vzme vse socialiste. Če pa bodo tko delili, da jaz še dobim nek polg tega, kar že imam, potem pravim: Bog živi vse socialiste in še komuniste povrh!"

Dobre novice iz Jugoslavije. (Petdeset centov dam za vsako!)

Se malo o Trunkovih živalcah.

Tristo Darwinov! (Ta je bil gorka). Torej tristo Darwinov Trunk se rešuje vprašanje živalskega človeka, oziroma človeškega živala. Človek je žival (po telesu in čutnih nagonih) in ni živa (po duhu). Žival živi kot žival, človek pa mora živeti kot človek. Kriz je pač, da ljudje, katere moralisti Trunkove vrste tak radi popolnoma izločili iz narave in jih postavili v svet, ki je sanzase in absolutno odrezan od živalskega sveta, da ti ljudje, ki so vrhunskega človeka na najvišji stopnji civilizacije, so še vedno živali, ako ali še bolj brutalni. Nočejo živeti kot ljudje, ki imajo odgovornost pred Bogom!

Kljub temu je človek visoko nad živalmi. Razvoj ga je dvignil in ga dvigne še višje. Žival človeku — podedovani instinkti — propada, izginja bolj in bolj. Čim bolj bo človek manj žival, in bolj človeški, tembolj bo razumeval, da je bila tista doba, ko je malikoval sam sebi, najne srečnejša doba njegovega rodu.

Človek ni več žival — je pa še vedno bližje živalstvu kot praviemu človeštvu! Je še vedno bližje divjaštvu kot pravi civilizaciji.

Morska burja je začela te dni pihati v Trstu in je zahtevala tudi nekaj žrtev. Dosegla je brzino do sto kilometrov na uro. V Škedenju pri Trstu je poškodovala 52-letnega težaka Andreja Uršiča. Vrgla mu je na glavo več desk. V prosti luki Duca d'Aosta je burja prevrnila dvovprežen voz in kotljaz Vouk si je pri tem zlomil desno nogo. Težke poškodbe je zadobila tudi šivilja Elvira Dobrila, katero je veter vrzel ob kampaniti tlak, da se je ranila na obrazu. Smrtna neureča se je pripetila radi burje šiletnemu vozniku Francu Lisjaku. Vozil je po nabrežju Saura veliko oder. Zapihal je in oder se je zvrnil nanj ter ga ranil do smrti. Poleg tega so morali sprejeti v tržaško bolnišnico še deset oseb, katerim je prizadela burja več ali manj opazne poškodbe. Zgodaj je začelo nagajati letokanje jesenske vreme!

K. T. B.

Angleško delavstvo se nagiba na levo

London. — Piše Scott Near-
— Angleško delavstvo je
kazalo zobe svojim podjetni-
stvom na zborovanju Kongresa
strokovnih unij, katero je pri-
šlo 7. septembra v Scarborough.
Od predsednika Swalesa, ki
je otvoril kongres to briljant-
nih pozivov za delavsko solidar-
nost in edinstvo so vsi namenili
podjeteljki kakor Fred Bramley, J.
Brown in M. Tomsky svarili pred
naroto kapitalistov in nazadnja-
ske vlade proti delavstvu. Dekla-
racije so se čule, da je prišel čas,
ko mora delavstvo vzeti delo v
prosti. Swales je rekel pri prvem
sedanju med drugim sledeče:
"Naše gibanje je imelo tekom
sedanjih let veliko poučnih pre-
nosov, kako se je reakcija na-
pela s podjetniki. Eden nau-
kov, ki smo jih prejeli, je, da
namo neprestano vzdrževati
bojujočo se progresivno taktiko,
katera bo združila, konsolidirala
in navdušila vrste organizirane-
ga delavstva. Vse nas vodi k še
večjim industrijskim zapletlja-
m in sporom... Na vseh po-
jih industrije so znaki, ki na-
povedujejo, da se morajo izvr-
šiti revolucionarne spremembe
v industrijski naši zgradbi. Ne-
haga dne bo naše ljudstvo goto-
vo pomesti s sistemom, ki po-
vzroča tako bozne razmere, kot
jih imamo sedaj, na njega mesto
pa postavilo drugo strukturo ko-
operacije, v kateri bo vsak človek
dobil ves sad svojega dela."

Nemogoče je v par stavkih po-
pisati vpliv, ki ga je ta izprože-
na ideja izvršila. Ogromno plo-
skanje je potrdilo odobravanje
in zavest poslušalcev, ki spozna-
vajo, da ni samo potrebna za-
bava po takojšnjih industrijskih
spremembah, temveč tudi
pregledati sil, koliko jih ima an-
gleško delavsko gibanje za
zgradbo novega socialnega reda,
ki mora v kratkem nadomestiti
sedanji gnili sistem.

Enako prepričevalne so bile
besede Freda Bramleyja, tajni-
ka generalnega koncila in pred-
sednika Amsterdamske interna-
cionalne federacije strokovnih
unij. Govoril je radi edinstvi:

Za svojo dolžnost smatramo,
da stojimo za delavskim razre-
dom v Rusiji. Stališče Mednarod-
ne federacije strokovnih unij je
rednega, da se mora Rusija pri-
ključiti internacionalni in potem
razpravljamo o edinstvenem ki-
banju. Rusi so želeli konferenco,
predno so se združili. Stališče, da
bi ne dovolili nikake razprave
pred združenjem, je po našem
menju napačno.

Ta govor se je slišal precej na-
proten proti Amsterdamski in-
ternacionali, katere so Angleži
največji sestavni del. Bramley je
nato obrnil pozornost na Rusijo.

"Ruske probleme moramo raz-
motrivati z upoštevanjem prete-
čnosti," je rekel. "Ruska revolu-
cija je prva revolucija vse zgo-
dovine, ki je stremila za prevrat
likorščanja in to tudi zagotovi-
la. To je tudi prvi eksperiment
na svetu, da delavski razred
kontrolira vse javne zadeve. Ru-
ska revolucija nas je učila. Mo-
goče je posekati glave kraljem
in kraljicam, cesarjem je mogo-
če dati brco in zapreti carje; u-
staviti je mogoče vojske in sve-
tovalna pobijanja delavcev na mi-
ljone, in še je skupina lahko
sprejeta v komitej narodov.

Stužnjo v takih stvareh smo že
imeli v lastni domovini in v da-
šnjih dneh. Ampak če tu
vzmemirimo zasidrane interese
likorščevalcev, smo napadeni po
vsem kapitalističnem svetu. Pri-
ključiti smo zreti v to, kar Rusi-
ja zre danes. Z našega vidika je
Rusija v atiski in naša dolžnost
je, da stojimo za gibanjem ru-
skega delavstva.

Veselo pozdravljanje je sledi-
lo govoru in resoluciji, ki jo je
odobril generalni svet, da se do-
dele med delavstvom svetovno-
ljubna edinstvo v gibanju strokov-
nih unij in federacij. Resolucija
je bila med splošnim vzklikanjem
odobrena.

Hrupni besedni napadi so pri-
šli nad Dawesov načrt, katerega
je razgalil zastopnik rudarjev
Cook kot prokletstvo ne samo za
nemške delavce, temveč tudi za
angleške delavce. Govorniki so
spisali načrt kot vmešavanje a-
meriškega finančnega diktator-
stva, katero hoče zabraniti soci-
alno revolucijo v Nemčiji.

Samo en delegat je zagovarjal

načrt. Ko je končal je bilo slišati
mrmranje med zborovalci, ki so
soglasno sprejeli tozadevno reso-
lucijo, ko je prišla na glasovanje,
katera obsoja Dawesov načrt in
apelira na angleško delavstvo,
da pomaga nemškemu delavstvu
na vsak mogoč način izboljšati
sedanji življenjski standard
nemškega delavstva.

Toda ko je prišlo do reševanja
takojšnjih problemov, je angle-
ško delavstvo na kongresu poka-
zalo največjo previdnost. Na se-
ji je kongres razmotril resol-
ucijo, ki garantira več moči ge-
neralnemu svetu (izvrševalne-
mu odboru kongresa). Vroča de-
bata je bila o resoluciji. Zadnja
kriza v rudarski industriji je
povzročila toliko opreznosti. Na
eni strani je veliko število malo-
obrotniških unij in konservativ-
nih njih voditeljev, na drugi
strani pa so bili rudarji s pro-
gresivnimi delegati. "Samo moč
je, kar šteje", je vpil Cook kot
zastopnik rudarjev. "Nobena u-
nija bi se ne smela bojevati sa-
ma. Tisti čas je šel. Zdrobljeni
boste drugače. V gibanju stro-
kovnih unij moramo imeti cen-
tralizirano silo."

"Moč je potrebna, a zdrav ra-
zum je tudi včasih," je odgovoril
J. H. Thomas, zastopnik železni-
čarjev. "Moč, ki jo že ima gene-
ralni svet, je zadostna."

Tu je bilo akutno vprašanje:
huda bitka za moč. Ameriški po-
setniki zborovanja so bili naj-
bolj zanimani. "Nekaj se bo zgo-
dilo," so si šepetali med seboj.
Ali nič se ni zgodilo drugega kot
da je kongres stvar odložil še za
eno leto.

Kongres je enotno telo. 724
delegatov je bilo na njem, seja
pa je bila stosedemnajsta. Za-
stopanih je bilo 4.343.000 članov.
Kak ducat žensk je bilo delega-
tinj. Med sedemsto možmi je bi-
lo več stovlasih starčkov, a naj-
več pa mladih mož, starih okoli
35 let. Večino delegatov so tvo-
rili uradniki unij, ali večje šte-
vilo jih je prišlo tudi naravnost
iz delavnic. Kakih dvesto dele-
gatov je bilo prvovrstnih govor-
nikov. Večinoma niso rabili ni-
kakih notic, njih opazke so bile
premišljene in vedno so zadele.
Nič takega ni bilo kakor je ame-
riški "steam roller" v kongresu.
Dolgost govorov je bila strogo
omejena, deset minut za predla-
ganje resolucije, sedem minut za
podpiratelja in pet minut za go-
vor delegata. Ako so delegat-
je slišali dovolj razprave, so kar
začeli klicati: "Se strinjamo! Se
strinjamo!" Ali pa: "Glasova-
nje! Glasovanje!"

Jezik, katerega so se posluše-
vali na kongresu, je bil precej
slikovit, plemenski in v največ-
ji meri socialističen. Tudi parla-
mentarne fraze so se uporabla-
le. To je bil gotovo precej "le-
vičarski" kongres. Swales in
Purcell, vodja angleške strokov-
nolunjske delegacije v Rusiji,
Hicks, Bramley in drugi vodite-
lji so prišli z novimi idejami na
dan, ko so spoznali, da angleško
delavstvo se ne bo moglo samo
upirati britanskemu imperiju in
podjetništvu ter se bo predvsem
moralo še tesneje združiti med
seboj, obenem pa gledati za zdru-
žitve z delavstvom drugih narod-
ov. Kongres je zelo razčistil po-
litični položaj in stališče delav-
stva. Ramsay McDonald je bil
med delegati ena najbolj popu-
larnih osebnosti, toda delegati se
prav nič ne ogrevajo za tako de-
lavsko vlado, kakor je bila prva.

Alphonse Daudet:

Vdova velikega moža

Ko smo zvedeli, da se poročil
drugič, se ni pravzaprav nihče
čudil. Slavni mož, ki je bila z
njim petnajst let poročena, je
kljub darovom svojega duha ali
pa morda baš zaradi njih pošte-
no stokal pod zakonskim jar-
mom. S svojimi muhastimi do-
misleki in prenapetimi idejami
mu je zagrenila življenje. O tem
je vedel ves Pariz.

Bilo mu je usojeno, da je v ze-
lo kratkem času prehodil pot
slave in dosegel največje trium-
fe — kakor je to večkrat uso-
jeno onim, ki umro mladi; ona
je sedela vedno v kotu voza nje-
govih triumfov, mrko in brez ra-
dosti zrla na vse skupaj in men-
da le čakala na trenutek, da se
zastavi hitri dir, da vrže slučaj
za voz s tira in da bo konec tri-
umfiranja in radosti. Če je god-
njala čez njegove osebne posebn-
nosti, so bili vsi proti njej. So-

rodniki, prijatelji, sploh vsi so
ji rekli: "Spoštuj njegove last-
nosti in prezri njegove slabosti.
To so lastnosti ženja; ne moti
ga, da ne zdvoim sam nad seboj.
Pomisli, da tvoj mož ni samo
tvoj; še bolj kakor last družine,
je last celote, dežele, umetnosti.
Saj nihče ne ve, če niso baš one
posebnosti, ki jih ti označaš kot
napake in ki jih neprestano gra-
jaš, pripomogle, da je ustvaril
svoja krasna dela."

Toda ona se ni ozirala na ta
dobra svariila. V hiši je za zmri-
mno zavladal nepokoj; v obilici
so se ponavljali očitki, žalitve,
ostre scene in resno se je mislilo
že na ločitev — dogodek, ki bi
pahnil slavno ime na tretjo
stran časopisja, kjer so servira-
ni vsi najnovejši škandali — ko
je mož naenkrat umrl.

Razburjenje nesrečnega zaka-
na, nemir, ki ga je izzvala po-
slednja kratka moževa bolezen,
docela nepričakovana njegova
smrt, ki je vsaj malo osvežila
prijateljsko čustvo, ki ga je ču-
tila v početku svojega zakona,
prvi meseci osamljenosti — vse
skupaj je vendarle malo vpliva-
lo na zdravje mlade žene, in
zdravniki so ji svetovali, naj od-
potuje v kopališče, da si opomo-
re in razbreme.

Mladi vdovi je bilo popolnoma
všeč, da ji je bilo zaenkrat uka-
zano zapustiti javno življenje in
njenega zabave; izgledala je prav
interesantno s potezo bolesti v
obrazu, in tako je preživljala s
svojimi petintridesetimi leti
drugo mladost, če mogoče še bolj
zapeljivo kakor v prvi. Razen te-
ga ji je črna žalna obleka zelo
dobro pristojala in znala se je
tako izborna ponasati kot delo-
ma usmiljenja, deloma zavida-
nja vredna žena, ki stoji pač ta-
ko zapuščen na širnem bojem
svetu, toda uživa zato to čast, da
nosi slavno ime. O, kako se je
trudila, da utrdi slavo drugega
pokojnika za vse čase (a tolik-
krat preklanjano slavo, ki je prej
potočila toliko solz radi nje);
zdaj jo je gojila in negovala ka-
kor krasno umrlega in prejema
iz zemlje tega groba vedno novo
hrano. Zdaj amo jo lahko videli,
kako je zavita v črni vdovski
pajčolan obiskovala ravnatelje
gledišč in založnike njenega mo-
ža, se pogajala z onimi za novo
uprizoritev oper umrlega, s temi
za tisk del, ki jih je zapustil
in še niso bila objavljena — in
vse je vršila tako važno in sve-
čano, kakor da izpolnjuje le svo-
jo sveto dolžnost.

Ta čas jo je spoznal njen po-
znejši drugi mož. Tudi on je bil
glasbenik, čeprav še popolnoma
neznani; komponiral je par valč-
kov, več pesmi in dve manjši o-
peri, ki so vse izšle v zelo lepi
opremi, ki pa niso bile večkrat
igrane kakor kupljene. Bil je
prav čeden mož, iz dobre me-
ščanske, v celoti nepoznane ro-
dine, in je imel precejšnje pre-
moženje. Brezmejno je spošto-
val genija, občudoval vse slavne
osebe kakor bitja s drugega
sveta in si ohranil še ves najvni
entuziazem mladega umetnika.
Tako se mu je tudi zdelo, da zre
nadzemsko prikazen, ko so mu
pokazali vdovo umrlega mojstra.
Bilo mu je, kakor da zre vizijo,
kakor da se je muza osebno poni-
žala k njemu. Naravno se je kar
najhitreje zaljubil v ta svoj i-
deal, in ker je mlada vdova že
zopet prirejala družabne večere,
se je potrudil, da so ga vpeljali
v njeno hišo. V teh prostorih, ki
so še vsi nosili sled prej v njih
bivajočega genija in kjer si mi-
slil, da čuti še v zraku njegov
dih — v teh prostorih je nara-
stlo njegovo čustvo — strast.
Tu je bil mojstrov kip, tam pia-
nino, kjer je običajno komponi-
ral; povsod po mizah in policah
so ležale partiture, kamor je za-
pisoval bežne muzikalne domi-
sleke, kratke beleške itd. Vsi ti
mali predmeti, posvečeni spomi-
nu velikega mrtveca, so obdaja-
li dražestno in privlačno vdovo,
kakor oklepa mračen okvir po-
dobno razkošnih barv, da toliko
bolj podčrta njeno pravo lepoto;
naravno je bil mladi komponist
kmalu čez ušesa zaljubljen.

Po dolgem obotavljanju in o-
mahovanju se je ta dobri človek
končno odločil in razkril svoje
srce. Toda kako skromno, kako
bojazljivo! O, ljubi bog! "On ve
dobro, kako malo je vreden; sam
uvideva, kako slabo bi zamenja-
la, če da svoje slavno ime za ne-
znanega njegovega." Take in še
tisoč podobnih navpnosti je jec-
ljal v svoji zmedenosti. Toda se-
daj je treba povedati, da je da-

mi v dnu srca zelo laskala ta o-
svojitev; toda v javnosti je igra-
la komedijo odpovedi. Delala se
je, kakor da ne računa več na
areto na tem svetu, kakor da bi
bila vzvišena nad posvetno ničes-
tostjo in kakor da je že sklenila
z življenjem, nedopustno na-
do, da kdaj spremeni svoj sklep.
Ona, ki v resnici ni bila nikdar
tako mirna in zadovoljna, kakor
po smrti svojega slavnega mo-
ža, je znala še jokati solze bole-
sti nad svojo izgubo in govoriti
o njem z entuziazmom, kakor o
nenadomestljivem dragulju. Se-
veda je to obnašanje razpahlalo
ljubezenski žar mladega moža
v svetle plamene; prosil je ved-
no bolj voharno, vedno bolj go-
reče — kratkomočno: stroga do-
ba vdovskega stanu je končala
s poroko.

Toda mlada žena ni nikakor
prenehala biti vdova; nasprotno
se je, dasi zdaj poročena, zave-
dala, da je vdova velikega moža.
Predbore je vedela, da poštenja
baš ta njena lastnost temu dru-
gemu možu njeno največjo za-
slugo in mikavnost. Bila je sta-
rejša od njega in bila zato pre-
pričana, da se mora obdati z ne-
kakim dostojanstvom, ako ho-
če ublažiti razliko v starosti. To-
da on se ni spottikal niti nad
tem niti nad čem drugim. Bil je
uverjen, da je vzvišena nad vsak
pregrešek, in zdelo se mu je po-
polnoma naravno, da je neza-
brano zagrebla v svoje srce spo-
min na tako velikega moža, kot
je bil njen prvi soprog. In da u-
trdi ta ponižni in več kakor
skromni nazor v njem, je več-
krat prebirala z njim pisma, ki
jih ji je pošiljal mojster takrat,
ko ji je še dvoril. To poglavlja-
nje v preteklost jo je pomlajalo
najmanj za petnajst let in ji vr-
nilo svežost in sigurnost mlade-
lepe, oboževane in a prekipa-
jočimi pesmimi v nebo povzdigo-
vane žene. Da se je stvar pozne-
je spremenila, je njenega druge-
ga moža le malo zanimalo; čutil
jo je in oboževal — s tem, da je
bila njegova last, je pač služil
svoji vsekar prav svojevrstni
nečimurnosti. Najbrže je bil tu-
di ponosen, da si je priboril ono
bitje, ki so mu neljubi vsi ti iz-
bruhi ljubezni, in prejel tako de-
lom veliko in zavdanja vredno
dediščino.

Bila sta čuden zakonski par in
bilo je res vredno, da si jih je
človek približje ogledal. Neke-
sem ju srečal v gledališču. Nihče
bi ne spoznal v njej žene od-
prej, nje, ki je bila tako tiha,
skoro plaha; jala skoro neopa-
žena, ker je bil utis, ki ga je na-
pravil on, preveč mogočen; nje,
ki je skoro zginjala v njegovi
seni in na vsak način zelo tem-
nela poleg njega. Zdaj je sedela
ob ložinem naslonu, da so jo mo-
rali vsi opaziti; in bila je polna
ponosa, če je čutila oči vseh, u-
prte nase. Ljudje so govorili, da
ji ožarja glavo sijaj slave nje-
nega prvega moža, in kjerkoli se
je pokazala, je spoštljivo zvone-
lo njegovo ime. Njegov nasled-
nik je skromno sedel za njo; bil
je tak, kakor da je vzel nase vse
trpljenje sveta in z napeto po-
zornostjo je opazoval vse kret-
nje svoje gospodarice, da bi bil
v slučaju potrebe pri roki.

Doma je bilo to čudno raz-
merje še bolj očitno. Spominjam
se na soarejo, ki jo je priredila
leto dni po svoji poroki. Gospo-
dar je hodil med gosti naokrog,
očividno ponosen in obenem mal-
ce v zadregi, ker se je cela ta
dobra družba zbrala v njegovem
salonu. Soproga je bila utruje-
na, gledala melanholično in bila
ta večer vdova velikega moža,
kakor si je popolnejše ne da mi-
sliti. Pri tem je na nekaj pose-
ben način zrla nanj preko rame
in mu dejala: "Moj ubogi prija-
telj" (tako usmiljeno in pomi-
ljevalno), ali pa ravnala z njim
tako z visokega in mu očitala:
"Se dolgo nisi tako dober, kakor
je bil on". Kraj sebe je zbrala
krog starih prijateljev in znan-
cev, ki so bili vsi priče mojstro-
vih uspehov in triumfov. Z nji-
mi se je pogovarjala kakor maj-
hna dedica. Moj bog, saj so jo
poznali vsi še takrat, ko je bila
mlada. Skoro vsi so ji rekli "A-
nala" kakor so jo klicali kot otro-
ka. Bilo je kakor pri pogrebnici-
ni in ubogi mož se je spoštljivo
približal in udano poslušal sla-
vospeve svojemu predhodniku.
Govorili so o onih veličastnih
premierah, o onih večerih, ki so
vedno potekali v slavo velikega
moža; spominjali so se njegovih
posebnosti, njegovega načina de-
la in da je takrat, kadar mu je

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila
1904

Podporna Jedinota

Inkorp. 17. junija 1907
v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODBEK:

Predsednik Vincent Calkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7,
Box 193, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka
Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik,
upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODBEK:

Martin Železnikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A.
Teuchar, 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizmančič, 13111 Be-
nington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chi-
cago, Ill.; John Terčelj, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODBEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2627-59 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa.
Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šalar, Box 194, Gross, Kans., za jugozapad,
Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik 2653 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.; Richard
J. Zavertnik, R. No. 1, Hinadale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 24th St., Chi-
cago, Ill.

Združiteni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Joško
Oven, 3639 W. 24th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2424 So. Clifton Park Ave.,
Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland,
Ohio.

POZOR! — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem
uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Pred-
sedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniško tajni-
štvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega
odbora in jednote yobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Law-
ndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAJNŠKIMI POSLI se pošiljajo na
naslov: Blajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo
Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornji.

Vsi prisilni na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: Martin Želez-
nikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, nannanila, oglaš, naročila in sploh vse kar
je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA",
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

manjkala inspiracija, morala se-
sti k njemu njegova žena. —
"Saj se še spominjate, Anala?"
In Anala je vzdihnila in zarde-
la.

Potem so govorili o oneni ča-
su, ko so nastala skoro vsa nje-
gova najlepša dela, posebno "Sa-
vonarola", ona krasna opera z
velikim dvospevom, ki se poje
pri luninem svitu ob duhtanju
cvetlic in slavčevem petju. Neki
entuziast je zaigral na piano to
mesto in ginjenost je bila vspe-
šljiva. Pri zadnjih notah tega
lepega kosa si je hišna gospodi-
nja morala obrisati oči. "Pre-
več!" je rekla. "Preveč hudo me
gane. Nikdar nisem mogla po-
slušati tega odstavka brez solz."

Zdaj so se trudili stari pokoj-
nikovi prijatelji krog nesrečne
vdove, ji izrekli svoje sožalje in
ji po vrsti zagotavljali svoje
globoko sočutje — kakor pri po-
grebu. Proseče so ji stisnili roko

in ji šepetali: "Le mirno, Anala!
Pogum in mir!"

In najbolj smešno pri vsem
tem je bilo, da je stal drugi mož
poleg žene, da je bil globoko ga-
njen in da jo je z drugimi vred
tolažil in ji izrekel solzalje.

"Kakšen genij! Kakšen genij
je bil!" je dejal in si obrisal oči.
Bilo je res ganljivo in vendar
tudi tako neskončno komično.

SEZNAM PRIREDITEV SLOVEN- SKIH ORGANIZACIJ V CHICAGO.

Soc. klub št. 1, J. S. Z. — Dram-
ska predstava, v nedeljo 23. oktobra,
v dvorani ČSPS, 1124 W. 18th St.

Društvo Rosedje, št. 449 S. N. P.
J. — Veselica v soboto 31. oktobra v
dvorani SNPJ, na So. Lawndale in
W. 27th St.

Pevsko društvo Slovan. — Kon-
cert v nedeljo 1. novembra.

Pevski zbor Sava. — Koncert v
nedeljo 15. novembra, v dvorani S.
N. P. J.

Pevski zbor Lira. — Koncert v ne-
deljo 22. novembra v dvorani SNPJ.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitice,
časnike, knjige, koledarje, letake itd. v sloven-
skem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem,
angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TI-
SKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N.
P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue,
Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-
MENA POJASNILA.

Korenova zgodba

(KONEC.)

"Nikdar in nikoli ne bi mislil, kako je človek človeku vedno blizu," je vzdihnil in obraz se mu je zjasnil. "Kako smo vendar smešni, vsaj jaz sem bil! Vse svoje žive dni sem iskal uganke življenja: zvezdam bi meril pot in rastlinam bi določal rast, za človeka pa se nisem niti zmenil. Še oženil sem se, kar tako iz navade, morda zaradi mode ali kako, iz notranje duševne potrebe gotovo ne. In kaj je bila žena, žena zame? Okrasek v sobi, kakor lep kos oprave ali slika na steni! Nikoli nisem iskal ničesar v njej in nikdar nisem gledal v zrcalo njene duše. Edino svojo poltenost sem ji dal in še tiste ne vse; kajti imel sem je toliko, da sem jo brez skrbi razmetaval po gnojnih mlakuh in jo razsipal kakor gliva trose. Irena pa mi ni rekla nikoli žal besede. Nekaj let je bila moja žena, toda vsa ta leta nisem

čul očitačje besede iz njenih ust, razumeš?"
Nekaj božajočega je bilo v njegovih besedah in počasi sem začutil, kako se taja v meni vsa tista narejena in nepristna divjost, ki me je bila prepočila tako do mozga, da sem jo bil smatral celo v najresnejšem položaju kot nekaj bistvenega, nekaj takega, brez česar mene ni. Menda se je dvignila z oči in čisto jasno sem sedaj razumel njegove besede: "Takole bi se obelisl." Toda on je srečnejši; razodetje mu je prišlo prej in je zato širše in popolnejše.
Ko sem razmislił tako, sem bil kakor vosek v ognju njegovih besedi; vse sem sprejel, obrazil v sebi in ohranil.
On je povzel:
"Ko sem zadnjič odhajal z doma, sem začutil, kako se podira v meni stavba, ki sem jo gradil vse svoje življenje. Taka praznina je nastala v duši in taka tema, ki ji ni moglo dati imena. Saj ne vem, kako je s teboj in tudi ne vprašam po tem, samo o lajšanja se mi hoče in izpovedi,

razumeš? Kar sem ti prej rekel o ženi, je le odlomek in malenkost, ki pa vendar razločno pojasni dušo, kakršna je tvala okrog. Sence sem lovil, po luči nisem vprašal; kajti pri vsem razmišljanju se vendar nisem zavedal, da ni sence brez luči. In to je tako preprosto, ali ne?
Poslušaj! Takrat mi je torej rekla Irena: "Bog s teboj!" Mogoče se ti bo zdelo smešno, jaz pa vem: te tri besede so podirle v meni vse, kar je bilo dotlej. Misliš: živi in tako. Le nikar! Nič živci, ampak trenutki so, ko se nenadoma odgrne človeku luč, ki jo je prej prikrivalo devet črnih zaves. Jaz vem in verujem in moja vera je resnica."
Pogledal je srepo, akoro stekleno.
"Ti nisi še nikoli mislil, po-
veji!"
Kakor na ukaz sem jeknil:
"Nikoli."
Tedaj on hlastno:
"Se to, — da poravnava, kar bi utegnilo izzivati nesoglasje med nama. S psom sem te zunaj nahnulil zato, ker sem vedel, da

si, a meni je bila laž v tistem trenutku že ogabna."
"Ni vredno," sem dejal malomarno.
Koren je prelišal in je krenil zopet v svoje:
"Tiste besede, da, nerazumljivo je to! Saj veš, kakšni smo. Iz mladosti prinesemo lepo bajko, ki nam urejuje svet naznotraj in navzven. Potem zajedramo in napenjamo vse sile, da bi jo potlačili, pregnali in zatrli, dokler sama nekam ne obledi in ne izgine. Nazadnje človek pozabi na bajko in na borbo zoper njo ter se zarije kamorkoli. Jaz sem se v naravoslovje in sem mislil, da sloni vse svet na mojih ramah. Delal sem sisteme, iz laži v laž sem pletel girlande svoje modrosti in z zaprtimi očmi sem gledal sonce in ga nisem videl. Takrat je prišla Irena s tistimi tremi besedami...
Bog! Padlo je v dušo in je obležalo. Od daleč nekje se je oglasila bajka, jaz pa sem jo obljubil in sem se ji smejal, ali eno je bilo očitno v meni: da lažem jaz, ti, mi vsi, kolikor nas je in kakor je komu ime."
Obraz njegov je bil bolj in bolj bled, glas slaboten, toda razločen, oči po so se upirale vame kakor dvoje jedkih osti. Čutil sem, kako mi polje kri hitreje, in obhajala me je nekakšna podzavestna bojazen. A Koren je nadaljeval:
"Nikar se me ne boj, saj sem človek, kakor ti, in sem bil v zmotah, kakor ti. Vse naš čas je ena sama velika in strašna zmotat. Kako bi sicer mogli zabresti v ta labirint gorja, ki ne kaže izhoda? Nič se me ne boj in veruj: tudi jaz se ne bi bil rešil, da me ni otela ona, Irena. Predno sem tisti večer prišel k vam, je bila pri meni, razumeš?"
Zadnje besede je izgovoril z naporom, oko mu je zablodilo nekam daleč, kakor da vidi stvar, ki so meni še skrite, in se je počasi zaprl. Enakomerno dihanje je naznačilo, da ranjenec spi.

Na smehnila se je in ta smehljaj je bil skrivnostno slavošpvev areče.
"Zame ni kraja, ni časa, ni prostora. Zame ni tvojih pojmov, kakor zate ni mojih. Če bi hoteli nazaj v besede človeka, živčega v oklepu, bi ti rekla: moje življenje je sedaj popolnost."
Zopet me je pogledal Koren, in zdelo se mi je, da še bolj je daljave.
"Slišiš? Razumeš, kar sem ti pravil? Vprašaj jo, reci ji besedo!"
"Ni treba," se je nasmešnila Irena. "Saj ga slišim in čujem njegovo bojazen. Življenja ne pozna in ga je strah smrti. Le brez skrbi: smrti ni, tiste smrti ni, ki jo gledate vi."
"A Bog," je še enkrat zaprosil Koren. Irena se je zganila in za trenutek so prepregle bolestne poteze njen lepi obraz. Vendar je bila lepota tudi v teh in blaženost.
"Bog: tam ga ni, kjer ste ga iskali; tudi tam ga ni, kjer ste ga tajili. Bog je vse tisto, pred čemer trepete duša v redkih trenutkih najtišje zavesti... Kako naj ti rečem, ko nimaš besede? Bog je ono vseobsežno in neizrazno, kamor prideš, kadar poteče čas. Hodi po poti, ki ti je dana v srce."
"Kdaj bo to?"
Irena se je smehljaje odmaknila in ni rekla ničesar.
"Irena —"
Počasi in trepetaje je zdrknil na kolena pred njo. Šele tedaj sem opazil, kako krvavi na desni strani, kjer so mu odrezali roko.
"Odpusti, Irena, vse blodnje," je jecjal na kolenih, "odpusti zmote, ki sem jih zagrešil v slepoti. Nisem vedel, kako blizu smo Bogu —"
In kakor je molil, se je sklonil čisto k tlom in je hotel poljubiti rob Irenine prosjone haljine, ona pa se je odmaknila in je rekla z žalostnim glasom:
"Nikar; kajti prah zemlje je še v tebi. Zato ni mogla jasno teči moja beseda in tvoja roka ne more do moje."
Zdajci je obleдела in se je zopet nasmešnila:
"Ko ti poreko, pridi! Čakala te bom."
Kakor je izrekla, se je zamegilo vse, in ni bilo vrta in ne Irene. Zdrnil sem se in sem nenkrat začutil, da ležim na postelji. Na sosednji je ležal v smrtnem boju poročnik Koren. Kakor prej v viziji, tako sem videl zdaj, kako mu je na desni strani skozi vse obveze siskala kri. Par krčevitih sunkov, beseda, ki je zamrla v njegovem nejeanem grgranju, — in poročnik Koren ni bilo več.

Angležinje izključene iz cerkvi radi kratkih rokavov.
London, 19. okt. — Trideset Angležinj, ki so se vrnile iz Irljije, poroča, da na posetu v Enetkah niso smele stopiti v cerkev sv. Marka radi tega, ker imele na sebi bluze s kratkimi rokavi.
DEKLE SLOVENKA
ki zna delati plate (plates) Graphotype stroju, ter ki zoperirati Addressograph stroj. Samo izkušene naj vložijo prošnjo za službo. Delo stalno, plača dogovor. Pišite na naslov: 2657 So. Lawndale ave., Chicago Ill. (Adv.)
POTREBUJEM POMOČNIK za delo v trgovini z mesom, grocerijo, znati mora sekati rezat meso in govoriti slovenski in angleški jezik. Plača po dogovoru. Oglasite se takoj na naslov: Tony Knaus, R. D. 1. Library, Pa. (Adv.)
SLOVENC V CHICAGO najdejo snažne in čiste postelje in dober dom za en dan ali dlje časa pri Sloveniki, oglašite se na: 1443 North Park Avenue, blizu North Avenue in Lincoln Parka. (Adv.)
LEPA PRILIKA ZA SLOVENCE ALI HRVATE.
Na prodaj je posestvo v središču slovensko-hrvaške naselbine v Milwaukee, Wis., sestojече gostilne, brivnice, krojačnice, dvoran za seje itd. ene velike pisane dvorane z odrom ter polno opremo modernih kulis razsveteljave, telovadnice in stonovanja. Proda se poceni zaradi bolezni v družini. Dohodki na \$5,000.00 na leto brez gostilne. NAT'L SERVICE BUREAU 458 National Ave., Milwaukee, Wisconsin. (Adv.)
Glavobol je Zginil.
Prej ga je bolela glava vsak dan. Čitajte kaj piše G. G. Mann, Walter, O.: "Veliko bolj se počutim odkar jemljem Nuga-Tone. Glava ni več bolela nad šest tednov. Predno sem jemal Nuga-Tone me je bolelo redno vsak dan. Zdravnik je rekel, imam glavobol radi slabih živcev. Naši čitatelji se bodo čudili, da hitro Nuga-Tone pomaga v takih slučajih. Ista poveča moč in krepi oči živci, kri in telo; daje odlično spanec, stimulira jetra in uravnava prijeten način želodca in črevesja. Nuga-Tone je jamčena, da vas zadovoli ali pa denar nazaj. Jamstvo na steklenici. Nuga-Tone priporočajo, jamčijo in prodajajo vsi lekarnarji, ali pošljite \$1.00 naravnost na National Laboratory, 1046 S. Wabash Ave., Chicago, Ill. (Adv.)
POSESTVO NA PRODAJ.
Posestvo sestoji iz lepe dvonadstropne hiše s 6 sobami, priložena lanskoro leto stoji ob obelinski cesti, ter vsa druga gospodarska poslopja. Pri hiši je velik sadni vrt, njive in travniki s kose 8 krat v letu. Zraven je dosti njiv in travnikov, ter dva dela lepega gozda. Že dolgo ne sekanega. Posestvo se nahaja v Radohovi vasi št. 31 (Jersey), pošta St. Peter na Krasu. Katerega veselji kupiti to posestvo naj piše za ceno in vsa druga pojasnila na sledeči naslov: Matija Zele, P. O. Box 914, Maysontown, Pa. (Adv.)

MEDVLADJE

SOCIALEN ROMAN.

Spisal Jože Pahor.

(Dalje.)

Česa čakam tu? se je zdržnila Grudnovka. Večeri se, čas bo, da se vrnem navzgor! Pa jo je nekaj vprašalo iz mraku: Kam? K Slaku? Poslušnila je, a duhova sta se borila. K njemu? Čemu?
Val mraku je zavalovil čez vodo in dalje, odločno, topoli so pričeli ugašati, svit pobočij se je utrlil kakor pod udarcem. Grudnovka je opazila in neskončna bolest se ji je zagostila v dušo. Boli ubežala tem mračnim rokam, ki jo kličejo in vklepajo? In kam naj beži? Saj so tudi vrhovi že začeli temneti, najvišji in najsončnejši!

Zgostila se je in ustrašila svoje misli, ker je padla nanjo kakor pošast. En sam korak naprej, en udarec in presekano bi bilo to izgubljeno življenje! Misel jo je pretresla, a že ni bilo več bojazni, že ni bilo več groze v njej; od nekod se je razgrnil svit, velik in silno lep svit, ki ji je mahoma pokazal čudovito rešitev iz muk.

Grudnovka ni več pomišljala, stopila je korak naprej in se v istem trenutku zavedela. Nazaj! je zaklicalo v njej z vso silo.

Nazaj, nazaj! je odmevalo v grlice in grmelo v višave. Nazaj! se je zdrnilo vse njeno trepetajoče telo. Noga je stopila nekam globlje, kjer ni več tal, obe roki krčevito ličeta, lovita brsteče mladje, ki drhti in se ji izvija. A nazaj ni več mogoče.

Mrzla voda jo zajame vso, strne se ji nad glavo, šumi in grmi. V ušesih ji zveni in silijo v pljuca, nič več ji ne pusti dihati.

O Bog! je hotela zaklicati z vso močjo, pa ji je planila voda v usta, nasilno, kakor bi dan za dnem, mesec za mesecem prelazila le na njo, le na ta plen. Obleka se ji je ovijala krog telesa kakor hladne kače, vedno tesneje.

O Bog! zakliče Grudnovka brez moči, z glasom, ki ni več klic, ko jo voda vrže iz valov. Koj zatem ji zopet šumi in grmi nad glavo, voda jo duši, jo davi, da jo boli.

Se enkrat olajšanje v borbi s strašnimi močmi reke! Še enkrat se voda umakne in na zapadu zažari plamen, potem pa spet šumi in grmi in duši in vre. Vedno tiše, vedno bolj daleč, vedno globlje v podzavesti!

Kaj se godi? se še zarezave v oni silni, blazni strah, potem pa je borba mirnejša, lažja, razdražene moči se pokoje, odjenjujejo, polagoma bežijo vode, ni jih videti, le njih dih se še čuje...

Tema je.

15.

Naslednji dan je bil Rojnik v Gorici, ki je deloma počivala radi stavke stavbnih delavcev. Ničesar se ni vedel, kaj se je bilo zgodilo z nesrečno sestro, vendar ga je nje zadnji obisk pretresel z vso silo. Pokazal mu je, da je kriza na višku in da mora Igova smrt odločiti vso prihodnost Grudna in Albertine. Optimist — kakor veselej, kadar ni popival, temveč živel trezno — je upal kako Gruden sam, da bo sinova smrt zakonska zopet zbližala. Zato si ni vzel k arcu sestričnih očitkov, tem bolj pa je občutil vso bedo njenega zakona. Prej, pred vojno ga ni zanimalo, kako shajata Grudnova. Videl je, da lahko krasno živita s svojimi gmotnimi sredstvi. Kakšne pa so duševne, srčne vezi, tega ni gledal. V zadnjem času pa, posebno od poletja dalje, ko se je očitno pokazal razkol, je sestro obsojal, dasi je razumel, da ni bilo med zakonskima nikdar one ljubezni, brez katere ni srečnega zakona. Čutil je njeno krivdo posebno še zategadej, ker je poznal, kako je Slak pravno manj vreden, in ker ni verjel, da bi bilo to preuštvo nekaka nova, idealna zveza, ki je Albertina ni našla v zakonu z Grudnom. Morda je bil Rojnik tudi bolj zrel, da ga je sestrično življenje vse drugače zanimalo kakor kdaj prej. Vsekakor je mnogokaj drugače presojal, odkar je spoznal Stano, in prav tako je to zadnje leto sestričnega življenja nepavdno določevalo tudi njegovo usodo. Poseb-

no zadnji obisk mu je bil kakor roka, ki je pokazala, kam mora njegov korak. Znanje s Tomažičem in Zoro je bilo namreč že napol pozabljen in vsi načrti, zrasli čez noč, za večno pokopani. O dekletu je bil zvedel, kako je bila zaročena z nekim častnikom, ki je nekaj dni pred poroko izginil neznano kam. Lahkoverna lepota je bridko jokala, a ker je bilo še vedno dovolj drugih lepih častnikov, da so ji dvorili, je naglo pozabila nezgodo ter se potolažila. Le resnega ženina ni bilo več in zato se je Rojnika tago naglo oprijela.

A ko je Rojnik razumel njeno hitro, ognjevito prijaznost, ki mu je bila v začetku tako vabljiva in sladka, se je takoj zdrnil. Pretrgal je vsak stik z bogatnikom, saj je dobro vedel, da dekleta ne bo kdove kaj bolelo, in skušal rešiti svoje zadeve z delavci, svojo strojno brez tujega denarja. Lotil se je dela, in ker je imel tudi nekaj sreče, da si je prikrbel novih kož, mu je šlo zadnje tedne dokaj bolje. Vedrejši je postal, mirnejši in samozavestnejši, delo ga je ozdravljalo.

Ni več mislił na razkošje in udobnosti, čutil je, da življenje izgublja smisel, kakor hitro človek prekriža roki ter se preda uživanju. Veliko razodetje se je dvigalo pred njim in vse njegove preteklosti, takrat z močjo, ki je bila kakor blesek solnce. Ni več pomišljal, temveč je šel v Gorico, trdno odločen, da konča doseženo življenje in prične novo, da preseče vogel, ki ga je bil splel sam sebi v toliko muko! Čutil je svojo krivdo in vedel, da je prišla ura, ko mora storiti, kar je bil tolikokrat obljubil, če bi tudi ne bilo v njem mogočnejšega klica na novo, čudovitejšo pot. Nikakega dvoma o Stani ni imel v srcu, prvič je šel po ulicah z dvigalnogo glavno, ne da bi se skrival pred ljudmi, ne da bi se sramoval svoje obnošene obleke, prvič se je dvignil kakor zrel mož iz senc, iz nemira in težkega omahovanja. Bilo mu je, kakor da so se njegove sile postotile in da žare v njihbu od njega.

Stano je našel doma, pri delu. Šivala je še vedno, če le ni bilo kakega nujnejšega opravila. Odkar se je bil vrnil oče, jim je šlo lažje. Dobil je delo pri nekem stavbnem podjetniku — čeprav ne takega, kakor si je želel — in živelo se je. Stiranjast dni se je sicer skrival, spal z drugimi delavci v najetem stanovanju, in obiskoval svojce le zvečer, pa se je kmalu prepričal, da ga ne zasledujejo več. Po vseh glavnih ulicah se je že bil pokazal, vendar ga ni nihče nadlegoval. Slak si je razlagal tako, da so prvi vojaški oddelki, ki so šli skozi Gorico, že bogve kje in da se še ni ustanovil oni trdni red, ki zna biti človeku ves čas za petami, posebno še poštenemu. Zgodilo se je večkrat, če so tudi imeli kje kake listine in imenike "nevarnih", da so šle pri odhodu vojaštva v peč, da so frilele skozi okna, kamorkoli jih je nesla vihrava usoda, ali pa da so počakale po zapuščenih pisarnah, naj jih kdorkoli dobi v roke.

To je bila tudi Slakova sreča: v vrvežu prvih mesecev je utonilo vse, karkoli se je bilo zgodilo, le izdajalke ovadne so včasih še kaj osvežile. Slak je bil tako brez skrbi, da se tudi stavke ni zbal. Posegel je vmes tam, kjer se mu je zdelo, da ga je najbolj treba, saj so ga njegovi dobro poznali. —

Ko je stopil Rojnik k Slakovim, je Stani vztrepotalo srce. Ali se je res vrnil? Po vseh preizkušnjah in prevarah? Po vseh mukah? Po vsem omahovanju in vseh blodnjah? Saj že ni več verovala v to vrnitev, čeprav ji je včasih, ko je sedela sključena nad svojim delom, še vedno šepetala, da bo prišel!
— Kako je s teboj, Stana? — jo je pozdravil mladi mož in iskal, kaj bo odgovorilo njeno lepo črno oko. Dasi nekoliko upadla v obraz, je vendar imela še vso lepoto zdravega, mladega dekleta, vso ono lepoto, ki jo dajata zdravje in temna polt.

— Ali si mi odpustila, kar sem zgrešil?
Stopil je k njej in ji podal roko.
— Odgovorila nisem! Kako naj odgovorim na tako pismo?

Dekle je vstalo, Rojnika pa je obilila rdečica.
— Saj nisem vreden! — se je branil apšтовanja. — Prav si imela, da nisi odgovorila, prebil sem preizkušnjo, ki sem je bil potreben! Pozdravil je še Stanino sestro, ki je imela opravila s kuho, nato pa je povprašal, kje je oče.

[Dolga priredba.]

Obraz njegov je bil bolj in bolj bled, glas slaboten, toda razločen, oči po so se upirale vame kakor dvoje jedkih osti. Čutil sem, kako mi polje kri hitreje, in obhajala me je nekakšna podzavestna bojazen. A Koren je nadaljeval:
"Nikar se me ne boj, saj sem človek, kakor ti, in sem bil v zmotah, kakor ti. Vse naš čas je ena sama velika in strašna zmotat. Kako bi sicer mogli zabresti v ta labirint gorja, ki ne kaže izhoda? Nič se me ne boj in veruj: tudi jaz se ne bi bil rešil, da me ni otela ona, Irena. Predno sem tisti večer prišel k vam, je bila pri meni, razumeš?"
Zadnje besede je izgovoril z naporom, oko mu je zablodilo nekam daleč, kakor da vidi stvar, ki so meni še skrite, in se je počasi zaprl. Enakomerno dihanje je naznačilo, da ranjenec spi.

Od nekod je prišla sestra. Ko je videla Korena spečega, je pristopila k moji postelji:
"Vaš drug je siromak."
Nisem vedel, kaj bi ji dejal. Bil sem še ves omamljen od njegovega pripovedovanja in sem le napol slišal sestrine besede.

"Zdajle je prišlo sporočilo, da mu je umrla žena. Dan prej, predno je bil ranjen, mu je umrla. Zdravnik je naročil, da mu ne smemo povedati."
Šele zdaj sem se za trenutek predramil.
"Saj že ve," mi je ušlo.
"Kako?"
"Tisto noč, ko sem bil potlej zjutraj ranjen, mi je pravil: Sestra je zastrmela: 'Ni mogoče.'"

Nadaljni razgovor je prekinil Koren, ki se je predramil. Ko sva se zopet srečala z očmi, sem po vsem telesu vztrepetal pred pogledom, ki ga je nenadoma zadri vame. Naenkrat ni bilo sestre, sobe nisem videl in čutil nisem postelje, samo njegove srčee obrvi sem gledal in pod njimi goreče oči in grozo, grozo grozo sem čutil tedaj. Hotel sem krikniti, hotel sem planiti kvišku, toda udje so bili brez moči. Korenov glas pa je bil krepak in ljubezniv, ko je veleval:

"Pozabi in nič se ne boji! Zdaj pride sama in se porazgovorimo."
Ta hip je prišla Irena, vzvišena in lepa, obraz večne lepote in kakor lepota sama. Po ramenih so se ji usipali bogati lasje in bujno telo je ovijala tančica, kakor tkanina iz luči. Ubranost je bila v vsaki njeni kretnji, v glasu, v pogledu in v slehernem vzgibljaju čarobna sladkost. Bili smo na velikem, lepo gojenem vrtu in sočno poletje se je bohotalo po gredah. Koren me je pogledal kakor iz silne daljave.

"Govori nama o Bogu, Irena." Ženska se je nasmešnila.
"Govori slepemu o barvah," je rekla ljubeznivo in prsi so se ji za spoznanje vzbočile.
Koren je bil videti zmeden. Ikal je besede in jezik se mu je zatikal, ko je govoril:
"Saj nisem mislil tako, oprosti! Nikoli nisem vedel, kaj sem imel v tebi, in še danes ne vem popolnoma. Ali vendar: samo zavabo bi odgnila, tako, veš, kakor si storila včasih, da je pramen luči šinil v sobo."

"Kako naj ti govorim z besedami, ki niso znane tvojim ušesom?"
"Samo, Irena, kje si in kako?"

Obraz njegov je bil bolj in bolj bled, glas slaboten, toda razločen, oči po so se upirale vame kakor dvoje jedkih osti. Čutil sem, kako mi polje kri hitreje, in obhajala me je nekakšna podzavestna bojazen. A Koren je nadaljeval:
"Nikar se me ne boj, saj sem človek, kakor ti, in sem bil v zmotah, kakor ti. Vse naš čas je ena sama velika in strašna zmotat. Kako bi sicer mogli zabresti v ta labirint gorja, ki ne kaže izhoda? Nič se me ne boj in veruj: tudi jaz se ne bi bil rešil, da me ni otela ona, Irena. Predno sem tisti večer prišel k vam, je bila pri meni, razumeš?"
Zadnje besede je izgovoril z naporom, oko mu je zablodilo nekam daleč, kakor da vidi stvar, ki so meni še skrite, in se je počasi zaprl. Enakomerno dihanje je naznačilo, da ranjenec spi.

Od nekod je prišla sestra. Ko je videla Korena spečega, je pristopila k moji postelji:
"Vaš drug je siromak."
Nisem vedel, kaj bi ji dejal. Bil sem še ves omamljen od njegovega pripovedovanja in sem le napol slišal sestrine besede.

"Zdajle je prišlo sporočilo, da mu je umrla žena. Dan prej, predno je bil ranjen, mu je umrla. Zdravnik je naročil, da mu ne smemo povedati."
Šele zdaj sem se za trenutek predramil.
"Saj že ve," mi je ušlo.
"Kako?"
"Tisto noč, ko sem bil potlej zjutraj ranjen, mi je pravil: Sestra je zastrmela: 'Ni mogoče.'"

Nadaljni razgovor je prekinil Koren, ki se je predramil. Ko sva se zopet srečala z očmi, sem po vsem telesu vztrepetal pred pogledom, ki ga je nenadoma zadri vame. Naenkrat ni bilo sestre, sobe nisem videl in čutil nisem postelje, samo njegove srčee obrvi sem gledal in pod njimi goreče oči in grozo, grozo grozo sem čutil tedaj. Hotel sem krikniti, hotel sem planiti kvišku, toda udje so bili brez moči. Korenov glas pa je bil krepak in ljubezniv, ko je veleval:

"Pozabi in nič se ne boji! Zdaj pride sama in se porazgovorimo."
Ta hip je prišla Irena, vzvišena in lepa, obraz večne lepote in kakor lepota sama. Po ramenih so se ji usipali bogati lasje in bujno telo je ovijala tančica, kakor tkanina iz luči. Ubranost je bila v vsaki njeni kretnji, v glasu, v pogledu in v slehernem vzgibljaju čarobna sladkost. Bili smo na velikem, lepo gojenem vrtu in sočno poletje se je bohotalo po gredah. Koren me je pogledal kakor iz silne daljave.

"Govori nama o Bogu, Irena." Ženska se je nasmešnila.
"Govori slepemu o barvah," je rekla ljubeznivo in prsi so se ji za spoznanje vzbočile.
Koren je bil videti zmeden. Ikal je besede in jezik se mu je zatikal, ko je govoril:
"Saj nisem mislil tako, oprosti! Nikoli nisem vedel, kaj sem imel v tebi, in še danes ne vem popolnoma. Ali vendar: samo zavabo bi odgnila, tako, veš, kakor si storila včasih, da je pramen luči šinil v sobo."

"Kako naj ti govorim z besedami, ki niso znane tvojim ušesom?"
"Samo, Irena, kje si in kako?"

Obraz njegov je bil bolj in bolj bled, glas slaboten, toda razločen, oči po so se upirale vame kakor dvoje jedkih osti. Čutil sem, kako mi polje kri hitreje, in obhajala me je nekakšna podzavestna bojazen. A Koren je nadaljeval:
"Nikar se me ne boj, saj sem človek, kakor ti, in sem bil v zmotah, kakor ti. Vse naš čas je ena sama velika in strašna zmotat. Kako bi sicer mogli zabresti v ta labirint gorja, ki ne kaže izhoda? Nič se me ne boj in veruj: tudi jaz se ne bi bil rešil, da me ni otela ona, Irena. Predno sem tisti večer prišel k vam, je bila pri meni, razumeš?"
Zadnje besede je izgovoril z naporom, oko mu je zablodilo nekam daleč, kakor da vidi stvar, ki so meni še skrite, in se je počasi zaprl. Enakomerno dihanje je naznačilo, da ranjenec spi.

Od nekod je prišla sestra. Ko je videla Korena spečega, je pristopila k moji postelji:
"Vaš drug je siromak."
Nisem vedel, kaj bi ji dejal. Bil sem še ves omamljen od njegovega pripovedovanja in sem le napol slišal sestrine besede.

"Zdajle je prišlo sporočilo, da mu je umrla žena. Dan prej, predno je bil ranjen, mu je umrla. Zdravnik je naročil, da mu ne smemo povedati."
Šele zdaj sem se za trenutek predramil.
"Saj že ve," mi je ušlo.
"Kako?"
"Tisto noč, ko sem bil potlej zjutraj ranjen, mi je pravil: Sestra je zastrmela: 'Ni mogoče.'"

Nadaljni razgovor je prekinil Koren, ki se je predramil. Ko sva se zopet srečala z očmi, sem po vsem telesu vztrepetal pred pogledom, ki ga je nenadoma zadri vame. Naenkrat ni bilo sestre, sobe nisem videl in čutil nisem postelje, samo njegove srčee obrvi sem gledal in pod njimi goreče oči in grozo, grozo grozo sem čutil tedaj. Hotel sem krikniti, hotel sem planiti kvišku, toda udje so bili brez moči. Korenov glas pa je bil krepak in ljubezniv, ko je veleval:

"Pozabi in nič se ne boji! Zdaj pride sama in se porazgovorimo."
Ta hip je prišla Irena, vzvišena in lepa, obraz večne lepote in kakor lepota sama. Po ramenih so se ji usipali bogati lasje in bujno telo je ovijala tančica, kakor tkanina iz luči. Ubranost je bila v vsaki njeni kretnji, v glasu, v pogledu in v slehernem vzgibljaju čarobna sladkost. Bili smo na velikem, lepo gojenem vrtu in sočno poletje se je bohotalo po gredah. Koren me je pogledal kakor iz silne daljave.

"Govori nama o Bogu, Irena." Ženska se je nasmešnila.
"Govori slepemu o barvah," je rekla ljubeznivo in prsi so se ji za spoznanje vzbočile.
Koren je bil videti zmeden. Ikal je besede in jezik se mu je zatikal, ko je govoril:
"Saj nisem mislil tako, oprosti! Nikoli nisem vedel, kaj sem imel v tebi, in še danes ne vem popolnoma. Ali vendar: samo zavabo bi odgnila, tako, veš, kakor si storila včasih, da je pramen luči šinil v sobo."

"Kako naj ti govorim z besedami, ki niso znane tvojim ušesom?"
"Samo, Irena, kje si in kako?"

Obraz njegov je bil bolj in bolj bled, glas slaboten, toda razločen, oči po so se upirale vame kakor dvoje jedkih osti. Čutil sem, kako mi polje kri hitreje, in obhajala me je nekakšna podzavestna bojazen. A Koren je nadaljeval:
"Nikar se me ne boj, saj sem človek, kakor ti, in sem bil v zmotah, kakor ti. Vse naš čas je ena sama velika in strašna zmotat. Kako bi sicer mogli zabresti v ta labirint gorja, ki ne kaže izhoda? Nič se me ne boj in veruj: tudi jaz se ne bi bil rešil, da me ni otela ona, Irena. Predno sem tisti večer prišel k vam, je bila pri meni, razumeš?"
Zadnje besede je izgovoril z naporom, oko mu je zablodilo nekam daleč, kakor da vidi stvar, ki so meni še skrite, in se je počasi zaprl. Enakomerno dihanje je naznačilo, da ranjenec spi.

Od nekod je prišla sestra. Ko je videla Korena spečega, je pristopila k moji postelji:
"Vaš drug je siromak."
Nisem vedel, kaj bi ji dejal. Bil sem še ves omamljen od njegovega pripovedovanja in sem le napol slišal sestrine besede.

"Zdajle je prišlo sporočilo, da mu je umrla žena. Dan prej, predno je bil ranjen, mu je umrla. Zdravnik je naročil, da mu ne smemo povedati."
Šele zdaj sem se za trenutek predramil.
"Saj že ve," mi je ušlo.
"Kako?"
"Tisto noč, ko sem bil potlej zjutraj ranjen, mi je pravil: Sestra je zastrmela: 'Ni mogoče.'"

Nadaljni razgovor je prekinil Koren, ki se je predramil. Ko sva se zopet srečala z očmi, sem po vsem telesu vztrepetal pred pogledom, ki ga je nenadoma zadri vame. Naenkrat ni bilo sestre, sobe nisem videl in čutil nisem postelje, samo njegove srčee obrvi sem gledal in pod njimi goreče oči in grozo, grozo grozo sem čutil tedaj. Hotel sem krikniti, hotel sem planiti kvišku, toda udje so bili brez moči. Korenov glas pa je bil krepak in ljubezniv, ko je veleval:

"Pozabi in nič se ne boji! Zdaj pride sama in se porazgovorimo."
Ta hip je prišla Irena, vzvišena in lepa, obraz večne lepote in kakor lepota sama. Po ramenih so se ji usipali bogati lasje in bujno telo je ovijala tančica, kakor tkanina iz luči. Ubranost je bila v vsaki njeni kretnji, v glasu, v pogledu in v slehernem vzgibljaju čarobna sladkost. Bili smo na velikem, lepo gojenem vrtu in sočno poletje se je bohotalo po gredah. Koren me je pogledal kakor iz silne daljave.

"Govori nama o Bogu, Irena." Ženska se je nasmešnila.
"Govori slepemu o barvah," je rekla ljubeznivo in prsi so se ji za spoznanje vzbočile.
Koren je bil videti zmeden. Ikal je besede in jezik se mu je zatikal, ko je govoril:
"Saj nisem mislil tako, oprosti! Nikoli nisem vedel, kaj sem imel v tebi, in še danes ne vem popolnoma. Ali vendar: samo zavabo bi odgnila, tako, veš, kakor si storila včasih, da je pramen luči šinil v sobo."

Obraz njegov je bil bolj in bolj bled, glas slaboten, toda razločen, oči po so se upirale vame kakor dvoje jedkih osti. Čutil sem, kako mi polje kri hitreje, in obhajala me je nekakšna podzavestna bojazen. A Koren je nadaljeval:
"Nikar se me ne boj, saj sem človek, kakor ti, in sem bil v zmotah,